

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din

za inozemstvo 25-—

neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov.
zavodu šte. 11,842.

Ljubljana, 25. aprila.

Cim je Radić pridobil za svoje separatistične namene kot zaveznika še dr. Korošec in Spaha, je bil uverjen, da je gospodar politične situacije v državi. Kratkovidna in samo na svoje interese se ozirajoča politika radikalne stranke, ki je za časa volilne borbe direktno in indirektno podpirala separatiste vseh vrst, se je zdela Radiću v danem položaju kot najboljša sredstvo za ojačanje njegove pozicije. Kakor hitro je zaslusal, da radikali tendirajo na obnovo radikalno-demokratske koalicije, se je podvilal, da to možnost za vsako ceno prepreči.

Tako je prišlo do zagrebskega pred-sporazumevanja med radikali in separatisti. Njegov prvi cilj je bil formiranje homogene radikalne vlade, ki naj bi podaljšala v državi oblast reakcionarcev, obenem pa omogočila, da bi z njihovo protekcijo kar najlepše cvetela v Sloveniji pšenica klerikalcev, na Hrvaškem pa radićevcev. Ako pogledamo na razvoj političnih dogodkov zadnjega tedna, vidimo, da se je igra gospode, ki je v Zagrebu sklepala sporazum, na prav prekan način igrala prav do včeraj. Vsi separatisti so vse svoje sile porabili, da bi spravili zagrebski sporazum do realizacije.

V Zagrebu so bili Radić, Korošec in Spaha še precej dragi. Njihove zahteve pa so padale od dne do dne. Cim važnejši faktor v razvoju krize so postajali demokrati, tem ponižnejši in krotkejši so bili separatisti. V nedeljski svoji avdienci pri Radiću je do-bil gosp. Korošec celo mandat, da po-bili radikalom svojo in muslimansko formalno pomoč ter da lahko stori vse, samo da omogoči radikalcem od-por proti koaliciji z demokrati ter jim da kar najjačje argumente za zahtevo po homogeni samoradikalni vladi.

Radikali so pomoč separatistov sprejemali z zadovoljstvom, kajti vi-deli so pred seboj za svojo stranko in za svoje osebne aspiracije najugodnejše šanse. V neprestanih konferen-cah med radikali in klerikali, ki so celo izzvale vtis, da gre naravnost za radikalno - klerikalno koalicijo, je g. Pašić začel igrati staro igro. Vrnil je kralju dvakrat mandat, češ, da se ne more zediniti z demokrati, ker zahte-vajo garancijo za volilno vlado. Pred-stavil je kroni to zahtevo naravnost kot poskus, omejiti njeno ustavno pravo, da razpusti parlament po svoji preudarnosti.

Krona je dvakrat odrekla odkloni-tev maadeta ter vedno znova napoti-la g. Pašića, da še enkrat poskusi. Sinoči so smatrali, da je situacija za radikale zrela. S klerikalno podporo v žepu je šel gosp. Pašić na dvor ter ja-vil, da njegova stranka odbija demo-kratske zahteve in da se koalicija ne da sestaviti. Račun je bil, da bo kro-na mandat izpremenila ter poverila Pašiću, da sestavi vlado, kakršno pač more. Današnji «Slovenec» je še apodiktčno trdil, da je «kljub vsem mo-gočim kombinacijam, v katerih igra Jugoslovanski klub odločilno vlogo, še vedno največ upanja, da bo prišlo do homogene radikalne vlade.» Ven-dar pa je «Slovenec» obenem tudi dal spoznati, da ne gre vse tako gladko po radikalnih, klerikalnih in radi-ćevskih željah ter načrtih.

Zgodilo se je povsem nekaj druze-ga kot so separatisti pričakovali. Kralj je sprejel vrnitev mandat. S tem je bila izrečena zadnja beseda: homogena radi-kalna vlada nemogoča!

Danes dopoldne se je vršila konfe-rencia radikalnih ministrov, ki je po-povno vzela v pretes politično situ-acijo. Medtem ko so se dopoldne raz-pir radikalni partizani, nepoučeni o pravi stvari, paktirali s Korošcem, ki je obetal vedno več, so radikalni mi-nistri že objavili, da pristanejo na glavno demokratsko zahtevo: na koalicijsko volilno vlado. Ponočna avdiencia še-stih radikalnih ministrov na dvoru je trajala do danes pol 2. zjutraj. Zna-čilna avdiencia Svetozarja Pribičevi-ća pa je trajala tri ure.

Težkoče za sestavo koalicijske vla-de še niso premagane. Pri fiksiranju delovnega programa je še veliko ne-prilik, ker zahtevajo demokrati zelo kratek, radikali pa zelo razsežen program. Neizogibne so težave z raz-delitvijo portfeljev, zlasti, ke se ra-dikali še branijo prepustiti notranji resort demokratom. Reparacije za od-puščeno in sicer preganjano uradni-štvo je treba ugotoviti še pred sestavo vlade, ako se hoče zagotoviti brez-hibno funkcijo nove vlade. In ako ne

Uspešna kraljeva intervencija

RADIKALCI ODNEHALI — NADALJEVANJE POGAJANJ Z DEMOKRATI — NAČRT ZA KOALICIJSKO VOLILNO VLADO. — MOŽNOST URADNIŠKE VLADE?

Beograd, 25. aprila. k. Razvoj vlad-ne krize se je danes zasukal precej dru-gače, kakor se je snoči pričakovalo. Od-ločitev je padla očitno na snočni skup ni avdienci radikalnih ministrov, ki je trajala do pol 1. ponoči. Pašić je nam-reč kralju utemeljil vrnitev mandata s tem, da ne more dobiti pristanka svojih kolegov za koalicijsko vlado, ki bi bila že ob enem volilna vlada. Da se uveri o pravem razpoloženju radikalnih pr-vakov, je zato kralj pozval k sebi šest vodilnih radikalnih ministrov in sicer tri take, ki jih je označil Pašić kot pri-staše koalicije, in tri, ki so se koaliciji upirali.

Energična intervencija krona.

O vsebini nočnega razgovora na dvo-ru se seveda ne da izvedeti zanesljivih podrobnosti. Posledice pa so se pokazale danes, ko je nastopil v mišljenju do-se danjih nasprotikov koalicije med ra-dikalci popoln preobrat. Radikali so se-daj pripravljeni sestaviti z demokrati vlado z volilnim pooblastilom, dočim so doslej vztrajali na samoposlovni vladi.

Iz izjav radikalnih politikov se da sklepati, da je kralj sinoči radikalnim ministrom odločno izjavil, da ne more pristati na sestavo homogene radikalne vlade. Apeliral je na patriotizem radi-kalcev, naj v državnem interesu stopijo z demokrati v koalicijsko vlado, ki se bo že takoj pri nastopni deklaraciji pred-stavila skupščini kot poslovna in volilna vlada.

S kakimi argumenti je vladar radi-kalce preobrnil, je neznan. Dejstvo pa je, da je danes njihovo stališče docela dru-gačno, kakor je bilo še snoči. Danes do-poldne se je vršila daljša konferenca vo-dilnih ministrov, nato pa seja minist-rskega sveta, po kateri je izjavil eden iz-med ministrov novinarjem, da so sedaj vsi ministri edini v tem, da se sestavi poslovna in volilna koalicija med radi-kali in demokrati. Ministrski svet je zato soglasno sklenil, naj se nadaljuje po-gajanja z demokrati.

Nova pogajanja med Pašićem in Davidovićem.

V smislu tega sklepa je povabil Pašić Davidovića na razgovor ob 3. Davidović je bil med tem pozvan na dvor, kjer je bil ob 12.30 sprejet v daljši avdienci. Ob treh se je sestel s Pašićem, ki je iz-javil, da so radikali pripravljeni stopiti z demokrati v koalicijsko vlado, ki bi iz-vršila dogovorjeni delovni program, nato razpustila skupščino in vodila nove volitve.

Radikalni predlogi.

Pašić je sporečil Davidoviću delovni program, ki so ga zamislili radikali in ki obsega naslednje točke: uradniški in

invalidski zakon, proračun, vojni zakon, zakon o centralni upravi in izenačenju davkov, tiskovni, zborovalni ter cestni zakon in agrarni zakon v južni Srbiji in Dalmaciji.

Dalje je zahteval za radikalcem notra-nje in finančno ministrstvo. Davidović je takoj pripomnil Pašiću, da je pro-gram mnogo večji od onega, o katerem se je govorilo. Pri intervenciji krona se je govoril samo o prvih treh zakonih. Pašić je ostal pri svojem in zahteval odgovor do jutri ob 9. Naglašal je, da je iskreno za koalicijo in da bi se umak-nil iz političnega življenja, ako bi v tem ne imel uspeha.

Demokratsko stališče.

Popoldne ob 4. se je vršila seja demo-kratskega kluba, na kateri se je po Da-vidovičevem referatu razvila obširna de-bata o Pašićevem predlogu. Izrekli so se najtehtnejši pomisleki proti predlogu delovnega programa, ker mora biti svrha koalicije v glavnem ta, da se čim-prej izvrši nov apel na narod in se iz-vrši le najnujnejši zakonl. Če bi se v vladi na podlagi tega programa pokazalo nesoglasje, se delo skupščine prekine in razpiše nove volitve. Težkoče do to-ga sporazuma so še znatne, ker so ra-dikali in klerikali delali vse mogoče in-trige.

Vsi demokratski poslanci, ki so se udeležili debate, so se strinjali v tem, da mora deklaracija vlade poudariti vo-lilni karakter vlade; da mora vlada v slučaju nesoglasja mesto ostavke takoj iti na volitve; da se mora delovni pro-gram skrajšati in da se morajo kar naj-hitreje urediti uradniške plače. O šte-vilu portfeljev niso govorili. Po razpo-loženju pri demokratih bi oni imeli do-biti mesto podpredsednika vlade, ki naj bi bil Davidović. Demokrati zahtevajo zase tudi mesto predsednika narodne skupščine. Demokratski uradniki, ki so bili odpuščeni, naj bi se vrnili na svoja mesta. Demokratski klub bo jutri dopol-ne odločil in podal svoj odgovor.

Zadnji poskus.

V parlamentarnih krogih izjavljajo, da so po vseh znakih sedanja pogajanja zadnji poskus, da se kriza reši parla-mentarno. Ako se ta poskus ponesreči, potem je z vsa resnostjo računati na to, da se sestavi izvenparlamentarna urad-niška vlada, ki bo s kratkim delovnim programom apelirala na patriotizem po-slancev ter nato razpisala volitve. Jutri dopoldne se današnja seja demokratskega kluba nadaljuje, na kar bo Davido-viće sporočil zadnje pogoje demokratov. V demokratskem klubu vlada popolna solidarnost tudi v najmanjših taktičnih vprašanjih.

Jugoslavija se pridruži ukrepom proti Madžarski?

VSE INTERVENCIJE RADI INTERNIRANJA B. SEVERJA BREZ-USPEŠNE.

Beograd, 25. aprila. s. Ker naša vlada kljub vsem intervencijam ni mogla doseči, da bi Madžarska izpu-stila našega delegata v komisiji za razmejitve z Madžarsko, Božidarja Severja, se pričakuje, da pride do re-presalji. Noben potnik z madžarskim potnim listom ne bo spuščen v našo državo. Vrh tega se bo naša vlada sporazumela s Českoslovaško glede skupnih nadaljnjih ukrepov proti Ma-džarski.

ČESKO-MADŽARSKA PREISKO-VALNA KOMISIJA.

Praga, 25. aprila. s. Sinoči je ma-džarski poslanik v Pragi baron Villa-nyi posetil českoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, s katerim je imel daljši razgovor. Predlog, naj mešana českoslovaško - madžarska komisija preišče zadevo na licu mesta, bo naj-brž sprejet. Českoslovaška zavzema stališče, da se mora vsa zadeva do-cela in hitro rešiti. Včeraj odrejeni iz-gon nekaterih madžarskih državlj-anov iz Bratislave, je bil že izvršen.

prišlo do koalicije, potem je odprta samo še ena pot: činovniška vlada.

Naj si bo tako ali tako: Zagrebska separatistična komedija je končala v zadnjem dejanju. Klerikalno - radi-ćevska intriga je nehala s katastro-falnim polomom.

Mariborski občinski svet

Maribor, 25. aprila. e. Današnja seja se je pričela zopet ob razburilivi nape-tosti. Nocojšnji «Tabor» je prinesel vest, da organizirajo klerikali nov napad na dr. Reismana. Ker je obč. svetovalec Žebot predobro znan iz krajevnih volil-nih pobojev v Gornji Kungoti, Št. Ilju, Ščavnici in številnih drugih prask in ker nocojšnja «Straža» zopet mrgoli osebnih napadov in hujskajočih člankov, je pub-lika v nervoznem pričakovanju zopet do zadnjega prostorka zasedla galerijo, ro-tovž pa je močno zastražila policija. Pri otvoritvi seje so klerikali zopet za-htevali, da župan odstrani gospoda, ki je pri zadnji seji Žebota natepel s pas-jim bičem. Župan je predlagatelj dr. Le-skovarja takoj podučil, da zato ni nobe-nega povoda in še manj podlage v pra-vilniku. Enako podučne lekcije so dajali klerikalcem še za socialiste Bahum, za JDS Kejžar, za NSS Roglič. G. Dekleva (NSS) pa je še pozval župana, naj klerikalne zastopnike pozove, da se bodo tako obnašali, da ne bodo izživali ved-nega razburjenja z žaljivimi scenami.

Seje se je danes udeležilo prvič nekaj novih svetovalcev, med njimi mesar Ur-šič (namesto odstopivšega brivca Nova-ka), ki je kandidiral na NSS listi (nam-re Uršič), pa se je danes kratkoma vsedel h klerikalcem in tudi pri prvem predlogu z njimi glasoval. H klerikal-cem je prisel el nato še eden nar. soc. svetnik, ki pa je prišel v obč. dvorano že pri prejšnji obč. seji. NSS klub ima torej samo še 4 zastopnike in 5 dezer-terjev, ker sta tudi njihova bivša člana Šega in dr. Ravnik prestopila k radika-lom. To frkiranje iz ene stranke v dru-go je postalo v Mariboru torej nekako moderno. Nadaljno razpravljanje se je vršilo precej stvarno in brez incidentov. Na prošnjo «Društva jugoslovanskih aka-demikov» prispeva občina tisoč dinar-jev za sprejem poljskih akademikov. Mestno deštavstvo in uradništvo ima 1. majnika prosto.

Nova ulična imena.

Ker je stavbeni načrt v Meiju spreme-njen, je treba dati trem novim ulicam imena. Ena teh se podaljša v Gubčevo ulico, druga dobi ime Oreška ulica, ker je bilo tam včasih selo Orešje, tretja pa se imenuje radi industrijskega okoli-ša Kopernikova.

Stanovanjskemu razsodišču

je določil občinski svet v smislu dopisa pokrajinske uprave direktivne cene za določanje spornih najemnin.

Mestno kopališče.

Predlog kluba SLS, da se proda mest-no kopališče najvišjemu zasebnemu po-mudniku, se zavrne. Tako važna higienni-ša institucija se ne more prepustiti za-

sebnim špekulacijam, ampak naj se ko-pališče raje tako preuredi, da bo dobička-nosno in v še večjo korist meščanstva. Pristojni odsek je tudi predlagal celo vr-sto tozadevnih adaptacij in popravil v zastarelem kopališču, ki se bodo deloma izvedla. Dr. Leskovar predlaga soglasno z Žebotom, da se naj z adaptacijami čaka toliko časa, da pride v promet neka iz-najdba, s katero se bo baje lahko voda električnim potom ogrevala. Dotična iz-najdba pa baje še niti ni patentirana in tako njunega predloga ni nihče zagovar-jal. Ker pa je sedaj že dovolj premoaga in je v kopališču vedno velik naval, bo isto odslej odprto pet dni na teden. Da se omogoči tudi delavcem obisk, prične ko-pališče zjutraj eno uro pozneje in bo zve-čer eno uro dalje odprto. Celournna raz-prava o kopališču je pokazala, da je isto v prav mizerem stanju.

Električno podjetje, plinarne.

Pristojbine električnim inštalacijam se primarno zvišajo. Toda na predlog g. Ro-gliča šele od 1. majnika naprej. Prošnji prebivalcev Koroške ceste za napeljava električnega toka tudi za ostali del ceste in stranske ulice (prošnja od 14. 9. 1921.) začasno ni mogoče ugoditi, ker se tam ni izpeljal kabel.

Vodstvo plinarne je predložilo obširen predlog za sanacijo plinarne, za kar bi bilo treba precej kapitala, ki ga občina seveda nima. Posebno bi bilo treba spo-polniti omrežje, da se reducira izguba pli-na. Občina bi naj tudi plačala plin po istih cenah kot drugi odjemalci, da bi bi-lo podjetje tudi na papirju aktivno, če-mur občinski svet ni pritrilil, ker bi si s tem naložilo mesto samo večje darke, a ne bi nižesar pridobilo. Odsek pa bo sa-nacijo plinarne še naprej študiral. V več-jih ulicah, kjer so že kandelabri, mora plinarne razsvetljavo urediti. Občinski svetniki so sploh močno grajali pomanj-kljivo razsvetljavo.

Kupne pogodbe

s katerimi je občina pred letom prodala razna stavbišča deloma v stanovanjske, deloma v industrijske svrhe, je pokrajinska uprava radi prenizke kupnine zavrnila. Kupci so sedaj v smislu navedb od-seka ponudili primerno povišanje kupni-ne, toda ne v višini vladnih zahtev. Dr. Sernec je grajal postopanje vlade, ki ovi-ra gradbeno gibanje.

Vse te malenkosti je razpravljajal občin-ski svet nad tri ure — večina občinskih svetnikov namreč k vsaki podrobnosti na široko govori in tako se je ponizal mari-borski občinski svet na običajne vaške pogovore — kar so nota bene že celo sa-mi v občinski dvorani konstatirali. K rednemu in globljemu komunalnemu delu občinski svet zato sploh ne pride.

Orientska konferenca

Lausanne, 25. aprila. s. Komisija za go-spodarska vprašanja se je danes sestala pod predsedstvom Montagnea ter proučila več členov. Pokazalo se je, da je na go-spodarskem polju še mnogo razlik med tezami zaveznikov in Turčije. Vsa vpra-šanja, o katerih se je razpravljalo, iz-vzemši nekaterih točk, pri katerih je šlo le za redakcijsko formulacijo, so bila izročena komiteju zaveznikov.

Najprej se je razpravljalo o izrazu «tu-ji državljani», ki ga odklanjajo Turki. Gre pa le za formaliteto. Glede točke «pravice in interesi na gotovih ozemljih, ki so bila 1. avgusta 1914. pod turško suvereniteto», vztrajajo Turki na tem, da se ta datum izpremeni in naj se mesto njega stavi 29. oktober 1914., ker je Tur-čija šele ta dan pričela vojno. Tej za-htevi se je ugodilo.

Nadalje zahteva Turčija, da se v tem členu ne smejo imenovati družbe s pre-težno zavezniškimi interesi. Tudi tej za-htevi Turčije so zavezniki ugodili, toda s pridržkom, da imajo pravico varovati svoje tozadevne interese.

Reparacije

London, 25. aprila. s. «Daily News» po-ročajo, da se francosko-nemski razgovori živahno nadaljujejo. Angleška vlada je sporočila v Berlin, da bi bilo umestno zvi-šati v Bergmannschem načrtu navedeno vsoto 30 milijard. Reuterjev urad dozna-va, da upajo v merodajnih londonskih krogih, da bo Curzonov govor o ruhr-skem vprašanju povzročil, da bo nemška vlada v kratkem stavila Franciji in Angli-j predloge za rešitev reparacijskega pro-blema. Pričakuje se, da bo nemški pred-log omogočil vzpostavitev pred ruhrsko zasedbo prekinjenih pogajanj.

ODGODITEV REICHSTAGA.

Berlin, 25. aprila. s. Državni zbor se je odročil do 3. maja.

Inozemske borze

25. aprila.

V zadnjih dneh smo preuredili našo borzno službo in jo razširili še na neka-tere druge, za našo valuto odločilne bor-ze, zlasti na tržaško, ki je važna za vse one množične slovenske trgovce, ki so v poslovnih stikih z Italijo. Ker pa prejemamo poročila o teh borzah (Trst, London, Newyork) še le kasno v noči, smo priložili naša borzna poročila do-lit. Domače borze (Zagreb in Beograd) bomo priobčevali še dalje normalno na predzadnji strani lista, inozemske borze pa med najnovnejšimi prvojavimi in te-lefonskimi vestmi na prvi strani. Opo-zorjamo na to vse interesente.

Curih: Berlin 0.0180, Newyork 548.75 London 25.51, Pariz 37.40, Milan 27.17, Praga 16.39, Budimpešta 0.105, Beograd 5.60, Solija 4, Varšava 0.0112, Dunaj 0.007750, avstr. krone 0.007750.

Trst, devize: Beograd 20.70 — 21, Pariz 136.75 — 137.25, London 93.95 — 94.15, Newyork 20.10 — 20.20, Curih 367 — 369, Praga 60.20 — 60.60, valute: di-narji 21 — 21.60, dolarji 20.05 — 20.15, avstr. krone 0.0280 — 0.0310.

Praga: Berlin 11.25, Newyork 34.40, London 158.25, Pariz 230, Beograd 35.10, Budimpešta 64.10, Varšava 7.20, Dunaj 4.80, Solija 25.50, Curih 610, Milan 170.

Newyork: Praga 297.50, Curih 1824, London 464¹/₂, Pariz 667, Bruselj 586.75, Milan 494¹/₂, Dunaj 0.11¹/₂, Budimpešta 1.93, Beograd 101.75.

London: Berlin 135.000 — 140.000, Newyork 464.75 — 465.75, Pariz 68.05 — 68.45, Curih 2547 — 2556, Rim 83.75 — 94, Praga 156 — 157, Dunaj 320.000 — 340.000, Varšava 200.000 — 210.000, Budimpešta 21.000 — 23.000, Beograd 435 — 455, Bukarešta 960 — 1010, So-lija 600 — 650.

Razširjajte „JUTRO“!

Pismo iz Primorja

Primorje pada stalno v vsakem pogledu. Število naših ljudi se krči. Določa ni nobenega. Gospodarska moč pada; težka rana je prizadela tudi naši moralni sili. Še par desetletij podobne brezbrčnosti in nadaljevanja sedanega procesa — in zapeli bomo lahko žalosten Amen in vrgli na krsto zadnjo lopato zemlje.

Poglejmo resnici v oko! Uradništvo našega jezika je iz Julijske Krajine večinoma pregnano. Kar ga je slučajno še ostalo v državni službi, tega pobirajo neprestane redukcije. Tisti, ki so še ostali na svojih mestih, so ostali pravzaprav le tako dolgo, dokler se ne pojavijo italijanski nasledniki. In ti prihajajo kar brezobzirno. Prestop iz državne v zasebno službo je našim ljudem skoraj nemogoč.

Ogromna večina podjetij je italijanska. Nastavljenci so seveda tudi Italijani, in sicer Italijani iz kraljestva. Ako bi jugoslovanske tvrdke z laškimi firmami vsaj dopisovale v našem jeziku, bi dobili marsikak naš inteligent potreben kruh. Toda te zavednosti ni, in zato mora inteligenca s trebihom za kruhom.

Stalno se krči število naših trgovcev, obrtnikov in gostilničarjev. Naj osvetli te razmere samo eno dejstvo. V nekem trgu na Notranjem je imel zaveden Slovenec gostilno in trgovino. Najprej so mu odvzeli koncesijo za gostilno, potem tudi ono za trgovino. Na koncu so mu zasedli hišo, češ, sodaj je itak ne rabi. In mož se je izselil — seveda v Jugoslavijo.

Ko se ni niti dobila izrinjen naš človek, že se pojavi laški trgovec, laški obrtnik. Na ta način rastejo v naših trgih italijanske manjšine, naša večina pa se manjša. Trenotno se prizanaša le tistim, ki so Italijanom priznali, pa tudi preseljenke k fašizmu ne reši vselej našega človeka pred fašistovsko konkurenco. Toda najhujeje je, da pada naš življenjski na deželi.

Gospodarske razmere so obupne. Že od nekdanj revni Istrani so danes docela na beraški palici. Vina ne morejo prodati; ostalih kmetijskih pridelkov ne morejo vnovčiti. Za gospodarski razvoj dežele ne stori Italijani nič. Brezposelnost je huda. V Trstu in v Puli sta arzenala za naše ljudi zaprti. V Ameriko se ni mogoče izseljevati. Vselej nižje valute pa se našim delavcem sezonsko delo v Avstriji, Jugoslaviji ali Nemčiji niti ne izplača. Ne preostane nič drugega, nego da se stalno presele v jugoslovansko državo, ali pa da se popolnoma preleve v Italijane.

Vojne odškodnine, ki je predpogoj vsakega gospodarskega življenja, posebno na goriskem ozemlju, ni več. Bilo je določeno, da se za mesec februar izplača še 35 milijonov, za mesec april in maj pa 22 milijonov lir. Po majniku pa bo sploh vsega konec. Vse italijanske podpore, ki bi mogle povečati produktivnost dežele v objektivnem smislu, so ukinjene.

Pri tem pa rastejo davki rapidno in po strahoviti lestvici. Od vsakega hektolitra vina plača kmet takoj ko ga pridela 20 lir. Za vino pa dobi celo v Vipavi komaj 120 lir. Toda sedanji davki so sedaj šele začetek davčne nadloge. Od leta 1924 dalje bo treba plačevati sledeče davčine: na obrtne in trgovske obrate; rodbinsko pristojbino za ognjišče; pristojbino od vsake živine (od svinje n. pr. 30 lir); namemno vrednost; davek na stanovanjske prostore; davek na šipe v oknih; davek na vprežno, jezdno ali tovorno živino; davek na pse, na vozila vobče, na posle, na klavirje, na napise za slovenske najmanj 100 lir, t. j. štirikrat toliko kot na italijanske; na zavese, na luksuzno pohištvo (n. pr. divan) itd., itd. Skratka, izgleda, da bo izvzemši zrak, obdavčeno vse.

Krvni davek, katerega daje naš narod Italiji, je visok kot nikjer drugje v državi. Pri zadnjih naborih je bilo slovenskih fantov potrjenih nad 90 %. Med njimi se nahajajo vsakovrstni pohabljeni. V Italiji pa je pri naborih potrjenih komaj 50 % ljudi.

Zaslужka ni nikjer. Stradajo ljudje in strada živina. Seno je drago; stotena velja do 65 lir. Komu se izplača pod takimi pogoji živinorej? Prej, ko se je goriska dežela obnavljala, so kmetje služili z vošnjami pri zgradbah. Sedaj ta zaslužek nehuje. Kjer se še zida, tam so v vdičili Kalabreži, ki s svojimi mulami odjedajo krah domaćinom. Sploh preplavljajo regnoli celo deželo in so povsod privilegirani sloj, ki prvi najde zaslužek.

Mizerija je občutljiva na vseh straneh. Nekdaj močne hranilnice ne morejo sedaj posoditi niti tisoč lir proti najboljšim vknjižbi. Cisto navaden pojav na deželi je, da v soboto delavci ne dobe plače. Banka, ki izplačuje odškodnino, ni plačala zidarjev stavebnik ni plačal kmetu voženj, kmet ni plačal delavcem dela, delavec ne gostilničarju hrane in prenočišča in tako naprej. Mnogo denarja so ljudstvu pokrili razni sleparji iz Italije — s ponarejenimi lirami ali pa s poneverbami.

Tisočake je žrtvovalo ljudstvo za obnovo vinogradov. Tisočake je izdalo za obnovo hiš. Delalo je in še dela kot črna živina. Čemu? Nič ne zna odgovoriti na to vprašanje. Slovenci in Hrvatje v Julijski Krajini obdaja črna tema. Nič ne ve, kaj mu prinese naslednji dan. A eno je gotovo:

vo: če pojde še naprej tako, kot gre zdaj, potem je smrt našega naroda na Primorskem neizbežno dejstvo.

Dr. Korošec strah pred demokrati

Na kratko smo včeraj omenili, da je dr. Korošec ob povratku iz Zagreba na podlagi Radičevih instrukcij začel razvijati kampanjo, da onemogoči koalicio. Da točneje osvetlimo napore g. Korošca da bi preprečil koalicio radikalcev in demokratov, podajamo po informacijah beograjskih listov sliko te akcije.

Takoj po prihodu v svoj klub je g. Korošec sklical sejo in obvestil poslance o svojem razgovoru z Radičem. Kolikor se je moglo doznati, je g. Korošec povedal, da je zaključil z Radičem vztrajati na federalizmu. O tem naj bi obvestil tudi dr. Spah in sporočil Pašiču, da sta ta dva kluba pripravljena v narodni skupščini podprati homogeno radikalno vladno pod pogojem, da se nadaljujejo razgovori na bazi, započeti v Zagrebu.

Takoj po seji klerikalnega kluba so se začele širiti verzije, da hoče dr. Korošec s svojo izjavo odvrti Pašiča od nadaljnega pakiranja z demokrati.

Da se podrobneje informira o naklepih federalistov in o njihovi taktiki se je urednik »Pravde« podal k dr. Korošču. Izpočetka ni hotel podati nikake izjave, počasi pa se je omehčal in dejal: »Ne verjamem, da se ustvari radikalno-demokratska koalicio. Tu ni logike. Volitve so pokazale, da je samo Pribečevićeva grupa pripravljena še nadalje vztrajati na temelju vidovdanske ustave!«

Urednik »Pravde« pa mu reče: Izvinito, gospod doktor, demokrati ne poznajo Pribečevićeve grupe! Ako Vi smatrate, da postoji in ako želite Davidovića uvrstiti med revizioniste, potem ste na krivi poti. G. Davidović se ni nikoli razgovarjal na podlagi kakre revizije ustave!

Dr. Korošec je odvrnil: »Vi veste tako, jaz drugače. Verjetno, da je g. Davidović vezan na prejšnje klubove zaključke, ker klub ni izglasoval njegovega stališča. Istotako je z menoj; jaz sem morda federalist, toda naš klub se je odločil za avtonomijo, torej sem tudi jaz vezan na sklep kluba.«

Videč, da je preko svoje namere izdal intrigo proti g. Davidoviću, je dr. Korošec takoj zaključil razgovor. Urednik »Pravde« je o stvari takoj obvestil g. Davidovića, ki je odločno izjavil: »Mnenje g. Korošca je napačno, netočno in tendencijsko!« Ker je dr. Korošec s svojo izjavo osumičil tudi radikalce, da so pripravljeni hantirati z revizijo ustave, je g. Ljuba Jovanović izjavil »Pravdinu« uredniku: »Nisem sicer kompetenten, da pobijem Koroščevo mnenje, smatram pa, da bi g. Pašič posebno ostro reagiral na njegove besede!«

Tako je dr. Koroščevo intriga o beograjskih »revizionistih« kaj kmalu splavala na površje. Dr. Korošec je dospel iz Zagreba z mislijo, da za federalistični blok vrže poslednji adut. Zdi se, da je prinesel prenizkega...

Klerikalni župan kot avstrijakant in denuncijant

(Kolovodja SLS Anton Lavrenčič pred sodnijo v Kočevju žigosan. — Razprava dognala gorostasna dejstva, ki kažejo, česa je vse poseben klerikalni župan.)

Za zloglasnim klerikalnim županom Vehovcem iz Žužemberka ter klerikalnim županom Korbarjem iz Spodnje Irušice pri Ljubljani, katerih sodni procesi so pokazali nepopisno nemoralnost, propadlost in koruptnost klerikalnih podeželskih veljakov, je stal včeraj pred okrajnim sodiščem v Kočevju sodrški župan, klerikalec Anton Lavrenčič menda zato, da se je pravici posrečilo pokazati dušo klerikalnega kolovodje v uravi luči. Takih ljudi, za kakršnega je bil včeraj sodno žigosani župan Lavrenčič, ima klerikalna stranka na najodličnejših in zaupnih mestih še celo krdo. Cela vrsta dosedanjih procesov dokazuje, da je brezdomovinstvo in narodno izdajstvo v SLS tako vkoreninjeno, da ni prav nič čudno, ako je ta politična grupa sedaj zopet krenila v tabor sovražnikov jugoslovanstva ter na stran rušilcev in razdiralcev narodnega edinstva ter edinstvene države.

Iz Kočevja nam je bilo poslano naslednje poročilo:

V pondeljek se je vršila pred tukajšnjim okrajnim sodiščem jako zanimiva obravnava o tožbeni zadevi gosp. Frana Fajdige, veleposelnika in tovarnarja v Sodražici, proti znanemu klerikalnemu županu Antonu Lavrenčiču v Sodražici radi razžaljenja časti. Gosp. Fajdiga je nastopil dokaz resnice za razna nečastna dejanja, ki jih je zagrešil Lavrenčič zlasti med vojno. K obravnavi je bilo povabljenih 25 prič. Razsodba se še ni razglasila, ker je Lavrenčič koncem razprave prosil še za 14dnevni rok, da pojasni razne stvari pisмено.

Vendar pa je že dosedaj razprava dognala naravnost gorostasna dejstva. Tako je med drugim dokazano, da je župan Lavrenčič v resnici ovdal med vojno sodrškega trgovca gosp. Gnidica radi veleizdaje, ker je svojemu bratranecu Staremu, ki je zagovarjal poraze Avstrije, rekel: »Kaj pa imaš od Avstrije, kakor kroglo v telesu!« Lavrenčič je dalje izjavil med vojno

odvetniškemu koncipijentu dr. Šajovcu, da orožništvo v Sodražici, posebno poveljnik Jenko, drži s tamkajšnjimi arbofilci in da tudi sodni svetnik Mejaš v Ribnici ni nič boljši. Po pričah je dalje dokazano, da je Lavrenčič med vojno ovdal sodrške fante radi njihovega odločnega jugoslovenskega mišljenja, gosp. Fajdiga kot takratnega poštarja radi arbofilstva na pošto direkcijsko, gosp. nadučitelja na deželni šolski svet in nekega orožnika na poveljstvo. Senzacija sta vzbudili izpovedi gosp. sodnega nadsvetnika Mejaša in orožniškega komandirja Jenkova, ki je izpovedal, da ga je Lavrenčič nekoč ustavil na cesti z besedami: »Ako ne ovdavite Gnidico, ovdam jaz Vas!«

Zasliskane priče so dalje naglašale, da je župan Lavrenčič v raznih zadevah postopal strankarsko, da ni predložil računov, da je pretepal ženske, ko so prišle ubožice po aproviacijsko moko. »Dični« župan je šel tudi med vojno nagovarjat nekega vojaka v Kresno, da bi v neki kazenski zadevi ugodno pričal za njega. Pri razpravi se je dalje ugotovilo, da je bil župan Lavrenčič z aktom št. 3300 z dne 15. marca 1920 kaznovan radi tihotapstva konj na 10.000 K globe, tri tedne zapora in izgubo enega para konj, a se je dotični akt potem nekam — izgubil. Lavrenčič svoje kazni še dosedaj ni nastopil, pač pa je kljub vsem svojim skrajno umazanim aferam še vedno župan občine Sodražice v sramoto vseh občanov. Gosp. Fajdiga je očital tudi županu, da je občinški sejni zapisnik naknadno korigiral v svojo korist, župan je ta težki očitek mirno vtaknil v žep.

Skrajno klavirno vlogo so igrali pri razpravi Lavrenčičevi pristaši, posebno revizor Kristan ter sluga juridične fakultete v Ljubljani Miklavčič, ki je samega sebe desavuiral. Njegovo izpoved na razpravi so vrh tega sijajno pobile ostale priče. Miklavčič je trdil, da je Gnidico ovdal neki nemški lajtnant, dočim je on sam takrat kot orožnik sestavljal pismo poročilo z besedami: Über Anzeige des Herrn Lavrenčič...

O zanimivem procesu izpogovorimo se kaj več, ko bo razglašena rozsodba. Za danes naj še samo pripomnimo, da je župan Lavrenčič vložil svojo izjavo radi članka »Cinizem pod viličami« tudi tožbo proti »Jutru«. Sodišče mu je dalo mesec dni časa, da sestavi obtožnico, toda junak Lavrenčič — je raje zamudil tožbo in plačal stroške. Je že vedel, zakaj!

Politične beležke

+ Demokratiški klub poštinih nameščenec je na svoji seji dne 24. t. m. sklenil, da raztegne svoje področje tudi na deželo. Vabimo torej vse napredne tovariše na deželi, da pristopijo. Pošiljajo naj pismene prijave na »Demokratiški klub poštinih nameščenec« v Ljubljani.

+ Strah klerikalcev pred »Orjuno«. Klerikalna poslanca Kulovec in Vesnjak sta bila pri notranjem ministru Vujičiču, da zatožita Orjuno. Gospodje so otročji pri preje lahkomiselno vpiljejo: »Auf biks Orjuna!«, ko pa jih dobe po grbi, se pritožujejo. Čisto odveč sta gospoda klerikalna poslanca ministru Vujičiču obetala, da bodo klerikalci ustanovili farofašiste. Jih že imajo. Zadržne čase napadajo ti mirne ljudi ter jih tudi oropajo, ako se ne morejo braniti. Čim pa se kdo lahko brani, farofašisti izginejo v temno noč. Za farofašiste je najboljšje mazilo Orjuna. To bi moral g. Vujičič povedati klerikalnim poslancem.

+ Klerikalci v ofenzivi. »Slovenec« je že par dni v ostri ofenzivi — proti demokratu, seveda, ker konservativne srbske separatiste visoko ceni in jih zagovarja kot svojo lastno stranko. Razumemo to besno sovraštvo, kakor razumemo tudi sovraštvo radikalcev, ker eni in drugi se dobro zavedajo, da je demokratska stranka edina poklicana voditi državo na poti jugoslovanske ideje. Priznavamo, da je separatizem močan, ali unitarizem je še močnejši in ker je demokratska stranka edina resnično edina jugoslovanska — unitaristična, je čisto naravno, da se bo vse, kar v unitarizmu vidi rešitev države in naroda, zbralo v njenih strnjnih vrstah in ta edina resnično unitaristična stranka bo prej ali slej premagala srbski (radikalni), hrvatski (radičevski) in slovenski (klerikalni) separatizem. Premočne so sile, ki branijo jugoslovanski unitarizem, da bi se separatistični demagogi in koristolovci stalno mogli uveljaviti.

+ Prazni madžarski upi. Madžari se posebno veselijo Radičeve zmage, ker upajo, da bodo od tega imeli velike koristi. Fantastični so dovolj in ne zli se jim izključeno niti to, da bodo še oni vladali na Hrvaškem, kakor so pred prevarom. Tako piše budimpeštanski »Nemzeti Ujsag«, glasilo madžarskih legitimistov, da je treba Madžarom samo za to čakati, da se zbudi na Hrvaškem prepričanje, da sta Hrvatska in Madžarska navezani druga na drugo...

+ »Nočejo sporazuma!« Ta vzklik odmeva iz beograjskih radikalnih listov od »Vremena« do »Balkana«. Na demokratski račun seveda, češ, radikalci so za sporazum in za koalicio, demokrati pa tega nočejo. Res je, ra-

dikalci bi hoteli »sporazum« in koalicio, ali tako koalicio, v kateri bi imeli s demokratsko pomočjo sicer večino v skupščini, vladali bi pa sami po svoji volji. Demokrati pa niso stranka, ki bi obstojala samo zato, da rešuje radikalce iz situacije, ki za njih ni prijetna, ki so si jo pa sami ustvarili. Demokrati hočejo sporazum, ali ta sporazum mora biti pošten in enakopraven.

+ Ubogi avtonomisti! Koliko je bilo pisanja in govorjenja o avtonomiji. Kakor da bi bila sv. Trojica, so se ljudje pred njo odkrivali, prekrizovali ter metali na kolena. Takoj prve dni po volitvah, ko so klerikalci, pijani zmage, pokazali svoje prave namene, so odstavili avtonomijo ter zahtevali »federacijo«. Teden nato pa je prišlo iztreženje in od takrat naprej niso klerikalci zatajili le federacije, marveč tudi avtonomijo. Ako bi jih hotel Pašič vzeti v vladu, ali pa jim vsaj prepustiti Slovenijo v eksploatacijo, bi drugih zahtev sploh več ne stavili ter se zadovoljili tudi s samoradikalnim centralističnim režimom. Tako so klerikalni generali sami svoje dete zadavili. Vsega usmiljenja so vredni tisti avtonomisti, ki so klerikalcem šli s tako verno na limanice. Iz njih se sedaj vse norčuje. Na Štajerskem vse govori, da je avtonomija že na Zidanem mostu in se nahaja v treh vagonih. Ko jo razkužijo, da ne bo več smrdela po Beogradu in po Srbiji, pravijo, da bo stopila v polno veljavo. Takrat bo sladkor po 10 kron, moka pa po 4 krone. Ubogi, zapeljani avtonomisti!

+ Značilne čestitke. Makedonski emigranti so poslali iz Bolgarije Radiču to - le brzojavko: »Iznani makedonski Bolgari, sinovi Makedonije, ki so zarobljeni od strani Srbije, se globoko zahvaljujejo hrvatskemu narodu za plemenito gesto hrvatskega podpolkovnika, ki je z blago gesto rešil smrti 19 Makedoncev in celokupno Slovanstvo sramote. Potom Vas, gospod Radič, se klanjamo hrvatskemu podpolkovniku ter pošiljamo hrvatskemu narodu pozdrave. Predsednik makedonskih emigrantov Trifunov.« — Brzojavka se nanaša na vest, ki so jo priobčili listi pred podrugim mesecem, da se je neki hrvatski podpolkovnik postavil pred 19 makedonskih komitejev, češ, da morajo Srbi streljati tudi nanj, ako bodo streljali na vstaše.

Po svetu

— Demonstracije proti komunističnim profesorjem v Italiji. Komunistični poslanec Graziadei, redni profesor prava na univerzi v Parmi, že več mesecev ni predaval, ker je bil vedno izpostavljen fašistovskim šikanam. Te dni je prosvetno ministrstvo pozvalo profesorja, da prične zopet predavati. Profesorja je temu izkazu sledil. Ko pa so fašistovski akademiki zvedeli za to, so pričakovali profesorja pred univerzo in priredili velike demonstracije. Graziadei je nato zapustil mesto.

— Monarhistična propaganda v Avstriji. Avstrijska monarhistična stranka je pričela nabirati podpise za memorandum, ki zahteva, da se anulira zakon, ki prepoveduje članom habsburške dinastije bivanje v Avstriji. Stranka se je obrnila zlasti do ženskih organizacij s prošnjo, naj se zavzamejo za povratek razcesarice Zite v Avstrijo.

— Zapiranje hiš na Dunaju. Dunajsko policijsko ravnanje je v sporazumu z mestnim magistratom izdelalo novo naredbo glede zapiranja hišnih vrat in glede razsvetljavanja stopnic in hišnih hodnikov. Naredba, ki stopi v veljavo dne 1. maja določa med drugim: Hišna vrata se morajo zapirati ob 10. zvečer. Pred 9. pa se hišna vrata ne smejo zapirati, razen v slučaju, da to zahteva večina hišnih najemnikov. Ob večernih urah morajo hišni lastniki odnorno njih zastopniki skrbeti za potrebno razsvetljavo v vseh hišnih prostorih, zlasti pa na stopnicah in hodnikih. Prestopki te naredbe se kaznujejo z denarno globo od 50 do 100 kron, do 14 dni. Tudi pri nas bi bila taka odredba na mestu!

— Smrtne obsodbe v Rusiji. Moskovsko časopisje prinaša službeno poročilo revolucionarnega tribunala v Sevastopolu, ki je v zadnjem času izrekel 15 smrtnih obsodb, ki so bile takoj izvršene. Na smrt je bil obsojen in ustreljen pomorski poročnik Stavarski zaradi protiboljševske agitacije. Zaradi prostaskih deliktov je bilo na smrt obsojenih več mornarjev. Tribunal je obsodil na smrt tudi trojico policijskih agentov, ker so omogočili beg trojici kaznjencev.

Nov predlog grške vlade glede solunske luke. Iz Aten poročajo, da je naš poslanik Balugdič sprejel od grškega ministra za zunanje zadeve Aleksandrisa nov predlog, ki se nanaša na našo svobodno cono v solunskem pristanišču. Aleksandris izraža upanje, da bo ta predlog sprejela tudi beograjska vlada. Predlog se zavzema za to, da naj ima Jugoslavija v svobodni coni svojo carinsko administracijo, dočim bi kapetan pristanišča bil Grk.

Sport

Iz seje kazenskega odbora LNP. dne 23. aprila. Po § 13. točka 4. O. p. JNS. se kaznujejo vsi nedostojne obnašanja napram sodniku izrazi S. K. Primorje: g. Bregar Aloiz z ozirom na

predkazni s 16 mesečno zabrano igrati od 15. aprila 1923 do 15. avgusta 1924. G. Bregar Roman s 4 mesečno zabrano igrati od 15. aprila do 15. avgusta 1923 igralcema gg. Ternovic Franc in Kotnik Maks se podeljuje opomin in ukine zabrane igrati, objavljena v »Jutru« 19. aprila 1923. — Tajnik II.

Službena objava LNP. Seja poslovnega odbora se vrši danes ob 20. uri v kavarni Emona, salon. — Tajnik II.

Primorje I. : Jadran. V nedeljo 2. t. m. se vrši v Ljubljani na igrišču Primorje ob 16. prijateljska tekma med navedenima kluboma. Obe moštvi se nahajata v prav dobri formi in sta dosegli v letošnjih tekmah že lepe uspehe. Kot predtekma se vrši ob 14.30 tekma obeh rezerv.

Lahkoatletski miting v Meranu. Meranska sportna zveza je prošlo soboto priredila lahkoatletski miting, katerega se je udeležilo več znanih italijanskih, avstrijskih in madžarskih tekačev. V tekni na 100 m je zmagal Madžar Oerö kljub slabi progi v lepem času 10.8 ter s tem porazil italijanskega prvaka Zucca za tri četrta metra. Tretji je bil Dunajčan Rauch. V tekni na 800 m je zmagal Benedek v času 20:0.8. Od Italijanov je zmagal Ambrosini v 16:18.

Ceskoslovaška reprezentanca, ki igra 6. maja v Pragi proti danski reprezentanci, je sestavljena nastopno: Kaliba (Union); Hojer, Janda; Kolenaty, Kada (vsi Sparta), Seifert; Kuzel, Stapl (vsi Slavia), Koželuh. Dvočlček (oba Sparta), Cisar (Union).

Trening-tekma Primorje : Lask. Naši notici pod tem naslovom v torkovski številki nam sporoča član Laska, da se med imenovanima kluboma ni vršila tekma, temveč le trening, ki je trajal 50 minut. Lask ni nastopil s tremi, temveč s petimi rezervami.

Napovedana revanšna tekma med Cakovskim sportnim klubom in Primorjem, ki bi se imela vršiti v nedeljo 9. t. m. v Ljubljani se ne vrši ker ima C. S. K. 14 dnevno zabrano igrati, vsled nastopanja z neverificiranimi igralci.

Nuselski v Spaniji. Prvorazredno praško moštvo Nuselski je odpotovalo v Spanijo, kjer bo igralo več tekem v Barceloni, Madridu, Valenciji in Alicenti.

Papež o sportu. Papež je sprejel v avdienci člane mednarodnega olimpijskega komiteja, ki zaseda v Rimu. Čestital je komiteju k njegovim uspehom za povzdigo klasičnega sporta. Civilizacija, je dejal papež, bo od čistejga moralnega sporta le veliko profitirala. Predsednika olimpijskega komiteja barona Coubertina je sprejel papež v posebni avdienci.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Cetrtek, 26.: »Otok in Struga«. E. Petek, 27.: »Črešnjec vrt«. A. Sobota, 28.: »Hasanaginica«. Gostovanje g. Markovića. Izv. Nedelja, 29.: »Revizor«. Gostovanje z Markovića. Izv. Ponedeljek, 30.: »Črešnjec vrt«. C.

Ljubljanska opera.

Cetrtek, 26. ob 16.: Dilaška predstava »Gorenjski slavček«. Izv. Petek, 27.: Plesni večer gđ. Lidije Wisiakove. Izv. Sobota, 28. ob 16.: Mladinska operna predstava za naše malčke »Janko in Metka«. Izv. Nedelja, 29.: »Tosca«. Izv.

Mariborsko gledališče.

Cetrtek, 26.: »Svatba Krečinskega«. C. kupon.

Ljubljanska drama. Repriza »Češnjec vrt« je bila boljša od premijere. Sploh predstava raste, tako da je najmanj ubrano prvo, a najlepše zadnje dejanje. Komedijski je pravzaprav tragedija, je težka za igralce in za publiko. Glejoko psihološka in bridko simbolična drama ni kar izlaska dostopna in užitna. Priznati treba, da se naš marljiv in ambiciozni dramski ansambl skoraj brez izjeme odlikuje v tem delu. Kar čuti se, a koliko pleteto in ljubeznijo se poglablja vsak posameznik v svojo ulogo. Občinstvo, ki pozna umetnost mojstra A. P. Čuhova in je torej dovolj pripravljeno na to komedijo, uživa kakor malokdaj. Tiho krasota tega bisera ruske drame očarajo — znače. Drugi seveda se dolgočasijo, zdelajo, celo dremljejo. G. Putjata kot Gajev je bil velik v igri in zlasti slovo je igral zelo pretesljivo. Tudi govorica mu tepe prežneje. Ga. Nablocka je v igri izvrstna, kot oseba je dražestna, a tudi v govoru napreduje. Prav dober je v svoji prvi večji ulogi Lopahina g. Cesari, ki je očividno inteligenten igralec in obeta še lep razvoj. Samo teksta naj ne izpremenja. Izmed ostalih so vse hvale vredni izmed dam ga. Šaričeva kot Varja, dalje gđ. Danilova kot Dunjaša in gđ. Rakarjeva kot Sarlota; izmed gospodov pa Rogoz, Ljuba, ki je nekoliko pretil, Peček, Plut in Medven. O igri in igralcih izpogovorimo več čim prej.

Dilaška predstava v Ljubljanski operi bo danes ob 16. Vpizori se priljubljena slovenska opera »Gorenjski slavček«. Vstopnice po znižanih cenah so na prodaj pri dnevi blagajni v opernem gledališču ob običajnih urah. — Pri predstavi poje ulogo Firija prvič g. Kováč.

Koncert poljskih akademikov v Mariboru se čaka ne bo vrši. Prvič zbor je odšel iz Beograda v Niz in Skopje in priredi koncert v Mariboru šele dne 23. aprila.

Domače vesti

DEŽ. SOLNCE IN DRUGO.

Živimo v aprilu. Zjutraj imamo dež, opoldne solnce, popoldne pomrčino, zvečer ploho. Ponoči kaplja dež do same rane zore. Človek postane v resnici nejevoljen.

A nejevolja traja komaj eno uro, samo en dan; dežuje pa že mnogo dni zaporedoma. Ljudje smo sitni. Revmatike trga po nogah in rokah, nevtrasteniki hodijo zaspani okrog, lenuhi še celo niso za nobeno delo. Vsi skunaj pa se jezijo na vreme.

Ljubljana je v blatu in lužah. Vse se vozi s tramvajem. Seveda, kdo pa bi hodil in se prerival z rešetastim dežnikom po ozkih in izlizanih trotoarjih? Vsakdo sovraži ulico in se najraje etablira za domačim ognjiščem, okoli katerega se preriva ščebetajoča družina. Ej domačija, blagor tvojemu blagoslovu!

Opoldne, ko sine solnce skozi oblake, se tudi tebi zasveti oko. Mahneš jo v Tivoli. V svitu mladega solca opazuješ življenje, ki se ti zdi kakor opojne sanje. Svet izgleda drugače kot je v resnici. Ni bede. Ni pomanjkanja. Ni stiske. Ni protestnih shodov zoper draginjo. Povsod sama razkošnost; razsipnost vlada, in bogastva je na prebitek. Ne veruješ? Prosim! Pogled v izložbe: klobuki so po štiri sto in več dinarjev, srajca po tristo-dve deset in sedem. In vendar nosijo ljudje srajce in klobuke. Tudi čevlji so dragi — pa vendar hodimo še vsi obuti. In tako dalje. In tako dalje. Življenje gre naprej kljub vsakdanji mizeriji.

Kostanji v Zvezdi so zeleni, kakor pred letom. Srečni kostanji! Oni ne poznajo draginje, nikdar ne mislijo na povišanje mezd in prejemkov. Prelepo žive od skritih sil in tajnih sokov zemlje, katere otroci smo vsi. Kadar me potlači misel o sedanjem času, se podam kar v Tivoli ali v Zvezdo. Zelenje me docela prerodi. Da bi nas tako prekrasilo vse, prav vse, ki smo večkrat slabe volje in nočemo poznati solnce, ki pride vselej za oblaki in dežjem.

M.

* Zveza slovenskih pevskih zborov v Ljubljani vabi in iskreno prosi ljubljansko občinstvo, da se v velikem številu udeleži sprejema pevskega zbora poljskih akademikov iz Lvova in da poseti koncert, ki se bo vršil v soboto zvečer v veliki dvorani Uniona.

* Vojvoda Stepanović na zborovanju Narodne Obrane. Po poročilih iz Beograda se udeleži nedeljskega velikega zborovanja Narodne Obrane v Beogradu, ki je sklicano v svrhu obrambe domovine proti njenim notranjim sovražnikom, tudi vojvoda Stepa Stepanović, ki je bil nalašč zato pozvan iz Čačka, kamor se je slavni general umaknil po svetovni vojni na svoje posestvo.

* Obletnica smrti Zrinjskega in Frankopana. Društvi Jugoslovenska Matica in Sokol v Splitu priredita dne 30. aprila v tamkajšnjem gledališču svečano akademijo povodom obletnice mučeniške smrti Zrinjskega in Frankopana, ki sta bila obglavljena v Dunajskem Novem mestu.

* Kongres jugoslovanskih inženjerjev. Konec meseca julija letos se vrši v Splitu kongres inženjerjev in arhitektov Jugoslavije. Glavni namen tega kongresa je, da se tehniški strokovnjaki iz vseh naših krajev informirajo o našem Primorju. Udeležniki kongresa obiščejo naše Primorje od Bakra do Kotora ter si ogledajo vse važnejše luke in industrije, tovarne v Ornicu, slap Krke, veliko hidroelektrarno na Gubavici in tvornice sulfida. Pri tej priliki izide strokovna knjiga o Dalmaciji in Primorju.

* Razdelitev bivšega avstrijskega arhiva. Namesto gosp. M. Novakovića, ki odhaja v Sofijo, je ministrstvo vnanjih zadev določilo vseučiliškega profesorja dr. Lukića in še dva druga eksperta, ki odpotujejo na Dunaj, da prisostvujejo razdelitvi bivšega avstrijskega arhiva.

* Prodaja zapuščine kralja Milana. Na Dunaju se je predvčeršnjim vršila dražba nekaterih umetniških predmetov iz zapuščine bivšega srbskega kralja Milana. Skoraj vse stvari so kupili Amerikanci.

* Aretacija glavnega urednika «Radnika» v Beogradu. V torek je aretirala beograjska policija glavnega urednika komunističnega glasila «Radnik», Milivoja Kaljevića, ker je na zborovanju komunistične stranke med drugim rekel: «Ne preostaja nam nič drugega, kakor da pograbimo za puške, gremo na ulice in ubijemo, kogar srečamo, da tako protestiramo proti sedanjemu krvavemu režimu, ki se naslanja samo na bajonete in puška kopita.» Proti Kaljeviću se bo postopalo v smislu zakona o zaščiti države.

* Naša muslimanska deputacija pri kalifu. Po poročilih iz Carigrada je prišla tjakaj jugoslovenska muslimanska deputacija pod vodstvom beograjskega muftija, da se pokloni imenom naših državljanskih muslimanske vere novemu kalifu. Delegacija je predstavil naš poslaniki odpravnik v Carigradu Živković tudi zastopniku angorske vladke Halil paši, ki je izrazil svoje veselje, da so se prvi od vseh muslimanov prišli pokloniti no-

vemu kalifu ravno jugoslovanski in jih prosil, naj posvetijo vse svoje sile procvitu in blagru svoje domovine Jugoslavije. Zastopnik angorske vlade je pri tej priliki tudi omenil, da so mu dobro znane razmere muslimanov v Jugoslaviji, ki so jako ugodne. To naglašava povodom prihoda jugoslovenske muslimanske delegacije v Carigrad tudi vse carigrasko časopisje, razven «Aksam», ki je objavil članek o preganjanju muslimanov v naši državi. Domneva pa se, da izvira od sarajevskega reis ul ulema Čauševića, ki je nezadovoljen, ker ni bil imenovan za vodjo delegacije.

* Silfirane in posterestante - naslovi na pismih je pošta odpravila, zato pa še vedno lahko pod takimi naslovi dopisujete potom inšertov in nalihih oglasov v «Jutru» z razliko, da ne zahtevate več odgovora pod šifro posterestante, ampak pod izbrano šifro na upravištvu «Jutra», ki pisma potem izroči ali pošlje osebam, katerim so namenjena.

* Smrtina kosa. V Sodražici na Dolenjskem je večerj usahnula v cvetni dobi 21 let, gđ. Stana Fajdiga iz znane in ugledne narodne rodbine. Zemljo jo izročijo jutri v petek popoldne ob 14.30. Iskreno sožalje težko udarjeni rodbini! — V Rožni dolini pri Ljubljani je umrl večerj vpokojeni nadučitelj g. Josip Čop, star 79 let, svoj čas požrtvovalni prosvetni delavec med našim narodom. Pogreb bo v petek ob 17. na viško pokopališča. — V Semiču je 22. t. m. umrl po kratki in mučni bolezni splošno spoštovani dolgoletni občinski odbornik, posestnik g. Tomo Konjedic, star 56 let, v Celju pa 23. t. m. g. Marko Koren, 16letni sin mesarja Korena na Bregu. Blag jim spomin!

* Bankovci v pismih. Dogaja se, da mnoge stranke pošiljajo denar v navadnih pismih. Zaradi tega poštni uradi tuintam napravijo kako preizkušnjo, da se o tem prepričajo. Tako je bilo te dni na beograjski pošti odprto neko sumljivo pismo, naslovljeno v Temišvar. V pismu so našli 50 bankovcev po 1000 dinarjev.

* Nova telefonska centrala se je otvorila 23. t. m. pri pošti Petrovci v Prekmurju; centrala je za krajevni in medkrajevni promet.

* Za drugo porotno zasedanje pri celjskem okrožnem sodišču je imenovan za predsednika dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča g. dr. Josip Kotnik, za namestnike gg. višji deželni svetnik dr. Fridrik Bračič, dr. Frano Premšak ter deželni svetnik Valentin Levčič.

* «Orjuna» v Slovenjgradcu. Iz Slovenjgradca poročajo, da se snuje tam podružnica «Orjuna» za slovenjgradski okraj.

* Čehi na našem jugu. Z ozirom na naš nedeljski podlistek «Rab, Šibenik, Trogir, Split», se nam poroča: Da bi ravno Čehi bili vzrok draginje v imenovanih krajih, ni mogoče misliti. Da pa so Čehi narod, ki povsod stedi in ne pijančuje, je splošno znano. In če se v poletni sezoni slučajno obračajo proti jugu, je to naravni pojav bratske vezi in propagande za tujski promet od naše kakor tudi od češke strani. Ali naj razje obiskujejo nemške primorske kraje in naj naši kraji ostanejo prazni. Zakaj si tudi mi Jugoslovani ne uredimo svojega narodnega gospodarstva in gospodinjstva posameznika tako, kakor to vidimo pri Čehih? Priporočali bi, da se naši ljudje povsod učijo od Čehov, da se tudi mi enkrat povzpnejo tako daleč, kakor Čehi, ki so lahko ponosni na svojo dobro valuto. Ali ne bi tudi naša jugoslovenska valuta postala lahko zdrava?

* Produkcija na stolpu zagrebske katedrale. Poročali smo že o drzni produkciji, katero je v nedeljo popoldne na stolpu zagrebske katedrale izvajal kovinski delavec Stjepan Kosin, rodom iz Banjaluke. Kosin je bil v pondeljek iz zapora izpuščen. Pri policiji je izjavil, da bi rad, predno odide v vojaško službo, izvršil še eno produkcijo. Zdeli bi, je rekel, da se potegne vrv iz enega stolpa katedrale na drugega, po kateri bi napravil kratek sprehod. Boji se le, da mu stolni kapitej tega ne bo dovolil, ker se je že zaradi nedeljske produkcije na križu stolpa nanj pošteno razjutil.

* Železniška nesreča. Na progi med Vojno in Mostarjem se je zgodila preteklo soboto težka nesreča. Osební vlak, ki je vozil proti Mostarju, je vozil s tako hitrostjo, da je skočil s tira. Lokomotiva in večje število vagonov so se zarili v zemljo. K sreči od potnikov nihče ni bil poškodovan, težko ranjena pa sta bila strojevodja in kurjač.

* Nevarne poplave v celjski kotlini. Radi velikih nalivov zadnjih dni je velik del celjske okolice zlasti pa Zavodna polnoma pod vodo. Priloki Voglajne in Savinje so tekom večerajšnjega poplavlnevala stalno naraščali, tako da preti nevarnost zlasti na novo obdelanem polju. Tudi v nekatere hiše že sili voda. Proti večeru je prenehalo liti. Ako se vreme izboljša, je pričakovati, da za enkrat voda oteče brez večjih škodob.

* Gostje gostilniških lokalov v Ljubljani se pridružujemo v «Jutru» od 17. t. m. priobčeni pritožbi krčmarjev proti onim brezobzirnežem, ki v svoji pregoreli ljubizni do živali vodijo s seboj v gostilniške lokale pse, ki jih posajajo na stole in klopi ter dopuščajo, da uprizarjajo pravcate koncerte. Jasno je, da to ne more biti po volji človeka, ki mora ob današnji draginji pač paziti na svojo obleko, ne glede na to, da ima po napornem dnevnem delu rad svoj mir.

* Drobne vesti. Iz ravnih krajev dohajajo poročila o vlomih in tatvinah. Tako so neznani zločinci odnesli posestniki Marji Kušar v Kozarjih za 20.000 kron gotovine; tvrdki Blau in Bartoš v Dolnji Lendavi manufakturnega blaga v vrednosti 27.750 kron; Karlu Veselemu na Gorici pri Sv. Trojici raznega blaga za 12.000 kron, posestniku Hojniku v Ložici pa za 10.000 kron. — Ljubljanska policija je aretirala Feliksa Kobala, ki je v restavraciji «Zvezda» okradel nekega gosta za 1000 kron.

* Radičevci v Beogradu. To niso Radičevi poslanci, temveč čisto drugi ljudje, katerih žrtve je postal mizar Jovan Subaranović. V gostilni Rušović sta se skregala imenovani Subaranović in delavec Jurij Berta iz Sremskih Karlovcev. V prepiru je Berta začel psovati Srbe in povzdigovati Radiča, nakar so ga vrgli iz gostilne. Zunaj je Berta našel tri prijatelje, Poljaka Glauerja in dva brata Maletića in ko je povedal, kaj se mu je zgodilo v gostilni, sta brata Maletić pozvala Subaranovića ven, da se pomenijo o dogodku. Pred gostilno je Luka Miletić sunil mizarja trikrat z nožem v hrbet, nakar so se vsi trije izgubili v temni noči. Onesveščenega in krvavečega ranjenca so prenesli takoj v bolnico, policija pa je na podlagi opisa aretirala vse tri napadalce. Luka Miletić je priznal, da je svojo žrtve, medtem ko sta jo druga dva držala, trikrat zabodel. Subaranović je bil tako težko in nevarno ranjen, da je malo upanja, da bi ostal pri življenju. Taki so radičevci v Beogradu!

* Umor in samomor. V neki zemunski gostilni sta se sprla mlada pastirja Dušan Anokić in Aca Lazarević. V prepiru prekolne Dušan Aca mater in ta mu odgovori, da ga bo zato ubil. Res sta se našla zopet oba pri živini na pašni in Aca brez besede nameri puško na Dušana in ga ustrelil. Potem je pa začel Aca bežati, a ko je videl, da mu sledijo ljudje, ki so videli njegovo zločinsko dejanje, je ustrelil še samega sebe!

* Roparski napad pred tremi leti. Dne 2. maja 1920. so prišli, kakor smo že svoječasnno poročali, pred hišo Maksa Cukale v St. Jurju ob Taboru trije vojaško oblečeni ter s puškami oboroženi mošje in zahtevali, da pride gospodar sam ven. Ker se to ni zgodilo, so kričali, da so vojaška patrola ter skušali vdreti v hišo, kar se jim pa ni posrečilo, ker so bila vrata dobro zapahnjena in so tudi prihiteli sosedje. Vse poizvedbe po predznih storilcih so bile brezuspešne, dasiravno sta bila osumljena dejanja Franc Deronšek in Jožef Herle, rudarja v Kotrebšu, ki ju je sedaj tandermerijska stanica v Zagorju aretirala in oddala v zapore celjskega okrožnega sodišča.

* Tatvina drv. Iz Celja nam poročajo: Prošlo zimo je zginila v gozdu na Slomniku trgovcu Ivanu Čatru v Bukovem Zlaku večja količina drv, ne da bi se moglo takoj dognati, kdo jih je odpeljal. 23. t. m. pa so aretirali kot tatvine osumljenega Jožefa Sedlarja, samskega delavca, pristojnega na Hrvaško ter ga oddali, ker je sumljiv pobege, v zapore celjskega okrožnega sodišča. Drva so se razprodajala raznim strankam, kar se bo tekom preiskave natančneje dognalo.

* Radi bigamije se je morala zagovarjati pred beograjskim sodiščem neka ženska, ki je pa bila oproščena, ker je dokazala, da je bila pred drugo poroko trdnoprepričana, da ji je prvi mož padel na fronti. Njen prvi mož se namreč ni vrnil iz vojne in žena je povpraševala po njem na vse strani, dokler ni ministarstvo za vojno in mornarico potrdilo možovo smrt. Mlada vdova se je potem poročila v Beogradu in je mirno dalje živela. Sedaj pa pride k njej neki poslanec in jo vpraša, kje je njen prvi mož. Ona ga je seveda smatrala za mrtvega, izkazalo pa se je naslednje: Njen mož se je vrnil živ in zdrav, ampak ne domov temveč v Kra-

gujevac, kjer se je izdajal za samca in je tudi poročil neko sorodnico dotičnega poslanca. Ker se je končno vendar izvedelo, da ima «samec» ženo, jo je ta popihal in poslanec ga je iskal — pri njegovi prvi ženi. Tako se je cela zadeva pojasnila ali nekdo je ženo naznanil sodnji in ona se je morala zagovarjati radi bigamije in je bila oproščena šele potem, ko je dokazala, da se je upravičeno smatrala za vdovo. Njenega prvega moža še danes niso dobili in kdo ve, kod hoši in se zopet ženl.

Dopisi

TRŽIČ. Ze ponovno smo grajali naravnost provokatorično nemškutarjenje nekaterih oseb v našem sicer narodno zavednem Tržiču. Toda, kakor vidimo, so vsi opomini zaman. Poseči bomo morali torej po drugih sredstvih in izživaje javno ožigosati. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tuječi peti.

JESENICE. Pretečeno nedeljo je priredil tukajšnji Sokol akademijo. Izvajali so vsi oddelki za župni izlet predpisane vaje, posebnost pa je bil nastop starejših bratov in nastop devetorice pod vodstvom neumorno delujočega načelnika br. Buha. Sodeloval je salonski sekstet. Telovadna izvajanja kot tudi godbene točke so bile na višini, kar se je doseglo z marljivimi in sistematičnimi vajami, s trdnjo in jekleno voljo nastopajočih. Čast vsem, vaditeljem in članstvu, oz. deci, gojenkam in naraščaju. Občinstvo iz domačega kraja, z Javornika in tudi z Blede je dvorano napolnilo do zadnjega kotička. Globok utis je napravil na vse navzoče govor br. dr. Obersnela. Govor je bil kot izklesan in je prodir v globokine srca, kjer bo gotovo vrodil bogat sad.

RAJHENBURG. Občni zbor krajevne organizacije JDS v Rajhenburgu se je vršil v nedeljo dne 22. t. m. ob zadovoljivi udeležbi. Ista bi bila seveda še lahko mnogo boljša, ako bi se vsi zavedali, da ne pridemo do izboljšanja razmer z odtogovanjem od podrobnega dela, z zabavljanjem čez isto pred nerazsodnimi elementi in z obsojanja vrednim defetizmom. Komur je na srcu blagor države in demokracije, ta se ne izogiba priliki, ko more na pravem mestu povzdigniti svoj glas tako, da ga sliši tudi centrala; ta ve pa tudi pritegniti vso organizacijo, da podpre njegove zahteve po opravičenih remedurah. Tako se je tudi ta občni zbor, na katerem je zastopal centralo idealni gospod dr. Rapč, bavil z različnimi nedostaki naše javne uprave ter vse zahteve formuliral v soglasno sprejetih resolucijah, ki so se v našem oblastvenem tajništvu razmnožile ter takoj odposlale na pristojna mesta. Storišl so se važni sklepi glede poklajanja draginje in zboljšanja valute, glede zboljšanja stanja našega vojaštva in orožništva, glede odstranitve protidržavnih elementov iz naše uprave, glede službene pragmatike, glede odslovitve neslovanskih inozemcev iz industrijskih podjetij, glede delavstva, glede povzdi-ge našega kmetijstva in glede združitve naprednih strank. Končno se je izrekla g. dr. Žerjavu zahvala za njegova prizadevanja v svrhu enotne formacije naprednih sil. Občni zbor ga je pozval, da podvoji v tem oziru svoja prizadevanja ter izrekel zaupanje njemu kakor tudi njegovim sodelavcem iz obeh oblasti. Zborovanje je poteklo v najlepšem redu ter pokazalo veliko zanimanje udeležencev za javna vprašanja. Le po tej poti krepko naprej! Močnejša ko bo organizacija, tem lažje bomo zastopali težnje poideincev na merodajnih mestih.

SOSTANJ. Tukajšnji kaplan Orli pripravila učence in učenke iz meščanske šole za zlet v petju in to ne v šoli, ampak vsak dan po eno uro v cerkveni hiši. Čudimo se ravnateljstvu, da je poverilo petje kaplanu Orli, ki ni znan

prav nič kot pevec — pet pa kot prisnajač za tukajšnje Orie.

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV.

Seznam iger, ki se nahajajo v arhivu ZKD. in ki so na razpolago v Zvezi včlanjenim društvom. Glej «Jutro» št. 248 (19. oktobra 1922.) in št. 295. (14. decembra 1922.). Nadaljevanje:

XXXII. Sokolci gredo. Šala s petjem v enem dejanju, spisal dr. Ivan Lah. (6 oseb, dve ženski vlogi, primerna za Silvestrovo).

XXXIII. Knez Semberijski. Igra v 10 prizorih, spisal Br. Nušič (8 oseb, dve mladi deklici, dva dečka, en mladenič, kmetje, panduri, Turki).

XXXIV. Legijonarji. Narodna igra v 4. dejanjih s petjem. Fr. Govekar. (18 oseb, meščani, meščanke, otroci, akademiki, legijonarji vojak, godi se v Napoleonovih časih).

XXXV. Dana Petrovičeva. Igrokaz v 3. dejanjih. Prestavil A. Danilo. (8 oseb, godi se leta 1903. v Gradici v Slavoniji).

XXXVI. Spavaj moja deklica. Drama v 3. dejanjih, P. Sjevernij. (Po ruski romani, 7 oseb, godi se na posestvu Andreja Kostrinskoga ob Volgi).

XXXVII. Rokovnjači. Narodna igra s petjem v 5. dejanjih, Fr. Govekar. (Po Jos. Jurčič-Krničkovemu romanu. Overturo in glasbene točke: V. Parma. 31 oseb, kmetje, rokovnjači).

XXXVIII. Bucek v strahu. Burka v 1. dejanju, spisal Rado Murnik. (5 oseb, kraj: Ljubljana, čas: sedanost).

XXXIX. Mrak. Drama v 4. dejanjih, Petar Petrović, prestavil M. S. (6 oseb).

XL. Zakonske zmešnjave. Burka v 4. dejanjih, spisal V. V., prestavil Ivan Cesar. (16 oseb, čas: sedanost, vrši se v večjem mestu).

XLI. Na razpotju. Silvesterska fantazija v 1. dejanju, spisal Jakob Spicar. Godi se na Silvestrov večer. (10 oseb). Igre se še vedno prepisujejo. Kmalu bodo na razpolago med drugimi: Maske-rada, Gospod senator, Knjižničar, Jesensko solnce, Avtomobilist, Charlejeva ta-ta itd.

Društva, ki imajo igre izposojene dalj časa kot mesec dni, nujno prosimo, da nam jih nemudoma vrnejo, da jih moremo zopet dalje posoditi.

Domače borze

25. aprila.

V zadnjih dneh smo preuredili našo borzno službo in jo razširili še na nekatero druge, za našo valuto odločilne borze, zlasti na tržaško, ki je važna za vse one mnogoštevilne slovenske trgovce, ki so v poslovnih stikih z Italijo. Ker pa prejemamo poročila o teh borzah (Trst, London, Newyork) še le kasno v noči, smo prisiljeni naša borzna poročila deliti. Domače borze (Zagreb in Beograd) bomo priobčevali še dalje normalno na predzadnji strani lista, inozemske borze pa med najnovejšimi brzojavnimi in telenoskimi vestmi na prvi strani. Opozarjamo na to vse interesente.

Zagreb, devize: Dunaj 0.1365 - 0.138 Berlin 0.32 — 0.33, Budimpešta 1.85 — 1.95, Milan 481 — 483, London 453 — 454.50, Newyork ček 97 — 97.50, Pariz 655 — 660, Praga 291 — 293, Svica 1775 — 1782.50, Varšava 0.195 - 0.2025, valute: dolar 95 — 96, avstrijske krone 0.1375, lire 476 — 478, funti 453, franki 655, napoleoni 340 — 365, efekti: Ljub. kreditna 250, Prašteditna 1020 — 1022, Slavenska 110 — 111, Trb. premogokopna 900 — 925.

Beograd, devize: Bukarešt 47, Berlin 0.3175 — 0.32, Dunaj 0.1375, Pariz 650, Pešta 1.80, Praga 290.75 — 291.25, London 451.50 — 452.50, Milan 480 — 484, Svica 1770, Newyork 96.50 — 97.

Lastnik in izdajatelj Konzorclj «Jutra». Odgovorni urednik P. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Brez posebnega obvestila.

Potrli globoke žalosti naznanjamo s tem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je vsegamogočni danes poklical k sebi našo iskreno ljubljeno hčerko,

STANO

katera je po mukepolni bolezni v starosti 21 let danes ob 14.45 mirno v Gospodu zaspala. Šla je za sestro Marijo!

Pogreb drage pokojnice se vrši v petek, dne 27. t. m. ob 14.30 v Sodražici. Stana, draga nepozabna Stana, počivaj v miru! Na svidenje!

V Sodražici, dne 25. aprila 1923.

FRAN FAJDIGA in AMALIJA, roj. KRAJC ELIZABETA FAJDIGA stariši. stara mati.

VERA, IVAN, FRAN, ANTON, MILAN, DANILO, GVIDON, NADA, LJUBA, ANDREJA, PAVLINA bratje in sestre.

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

Onstran Meluna, približno četrtil milje od zadnjih hiš, stoji na samem hrišču, s katere visi znamenje žejnemu potniku, da si more v tej samotni hišici privežati dušo s požirkom vinca. Nekdo je ta hiša bila tudi prenočišče. V okolici pravijo pri tej hiši še vedno »Pri zlatem osličku«, toda prebivalci Meluna že več ne vedo, odkod prihaja to nekoliko nenavadno ime. Polagoma se je ta hotel preobrazil tudi še v branjarijo. Toda po stari navadi mu je ostalo tudi staro ime.

Pri tem »Zlatem osličku« se je ustavil naš Saint-Priac. Takoj po svojem prihodu v Melun si je ogledal okolico in preštudiral bojno polje kakor vsak dober poveljnik čete. Odločen je bil, da se raje poda v Fleury kakor v Melun, zato je zapustil Melun s svojo četo razbojnikov in si izvolil za svoj glavni stan ono na samem stoječo hišo, ki je tako izvrstno opazovališče. Njegova četa razjaše pred hišo in nastani svoje konje v hlevu. Domači so bili vsi na poljih, razen možakarja, ki je ves v strahu in samo gleda te pri-tepenice, ki se obnašajo, kakor da so oni gospodarji. Ko so konji razmešče-ni v hlevu, vstopi Saint-Priac s svoji-mi v hišo. »Daj piti! Pa brži!«

Brez besede postavi domačin pred goste pet velikih čaš, dve kovinasti, tri pa lesene. Potem prinese velik gli-nast vrč poln rdečega vinca ter eno-stavno pove: »Čaša po dva krajcarja!«

Saint-Priac vrže zlato pistolo na mi-zo, dedec jo pobere, pogleda, se na-smehlja, potem dvigne čepico, se pri-kloni in pravi: »Hvala, monsijor!«

»Kineti!« ga nahruli Saint-Priac. »Sedaj povej, kdaj se vrnejo domači?«

»Oj, ne pred večerom, monsijor!«

»Dobro... kje pa ti po navadi spiš?«

»Na seniku...«, odgovarja dedec ražuden, »... na senu in detelji.«

»Ni čudno!... Torej, čuj: Dal sem ti zlatnik za tvoje vino... Dam ti še sunek z mečem v trebuh, če se ta-koj sedaj ne spraviš na svoje seno in deteljo in če potem odpres samo še eno oko ali uho, da bi videl ali po-slušal, kar se bo zgodilo okrog pol-

dnera... Nosi se, in glej, da te pred dvanajsto več ne vidim!«

»Marš ven!« zagrmje v en glas raz-bojnik.

Ubogi vrag se ves prestrašen spusti v beg, odletava iz rok v roke, dobi brce zadaj in sunke v rebra, tako da odleti končno iz sobe kakor žoga v goal ter se zave šele, ko sedi ves ob-toččen, zmeden in vrtoglav pod stop-nicami, potem pa se naglo popne po teh stopnicah na senik, pri tem pa še šklepeta z rokami in ječi: »Kakšni vra-govi si mi prišli v hišo in kakšen hu-dič mi jih je poslal na vrata?«

Razbojnik kar tulijo smeja pri po-gledu na preplašenega dedca, ki tako naglo pleza po stopnicah...

»Tiho!« ukaže Saint-Priac. »Niti be-sedice več!«

In vsa disciplinirana banda umoln-je, kakor da so to kakšni vojak, ki imajo posebno strogega poveljnika. Saint-Priac postavi straži k zaprtim vratom, sam pa sede v kot velike so-be, da razprede svoje misli.

»Hej!« se oglasi čez uro straža pri vratih.

»Kaj je?« vpraša Saint-Priac.

»Neki plemič jaše od Meluna sem-kaj proti nam. Sam je.«

»Kdo je?« ponovi Saint-Priac svoje vprašanje.

»Plemič, s belim peresom na ši-ro-kem bloku. Sedaj vidim bolje. Mlad je, še zelo mlad...«

Saint-Priac vstane, stoip k vratom, pogleda brezskrbno tja po bližajočem se mladem samem plemiču... ob-stane, pogleda še enkrat, in ves zardi-ter radostno zarenči. Spoznal ga je!

Dvorana, kjer so zbrani njegovi raz-bojniki, ima izhod na dvorišče. Za dvoriščem se dviga pol razpadla zgradba, menda nekdanja kašča. Na levi hlevi. Med hlevi in staro kaščo zid, v njem vrata, ki vodijo na polje. Čudno je le, da so ta vrata od zunaj zaklenjena.

Saint-Priac je preštudiral ta položaj. Vedel je, da bi v slučaju napada imel samo izhod na glavno cesto. Hotel je dati odpreti vrata, ki vodijo zadaj na polje, toda dedec, katerega so bili na-šli doma, mu je bil prisegel, da so ta vrata sploh vedno odprta in ni mogel razumeti, kako to, da so sedaj naen-krat zaklenjena. Toda Saint-Priac ni pomislil na nikakršen drug napad, ka-kor samo na onega, ki bi ga izvršil sam.

Ko je bil spoznal v bližajočem se samcatem plemiču — Annala, se mu kri pomiri kakor pri vseh možeh, ki znajo delovati v odločilnem trenutku. Takoj je razdelil svoje dečke ter jim odkazal mesta. Trije so morali privedi konje iz hleva in jih pripraviti. Drugi trije so dobili povelje, da mu slede venkaj na cesto in mu pomorejo, če bo treba. Ostali so morali v strogi pri-pravljenosti čakati v veliki sobani za vsak slučaj.

Vse je pripravljeno. Vrata na veli-ko cesto so sedaj na stečaj odprta.

»Hej!« klikne straža.

To je bil dogovorjeni znak. Pomenil je, da je Annala dospela. Saint-Priac plane na cesto, s njim njegovi trije spremljevalci. In hip na to prestrežejo deklic pot.

XXXVIII.

Zgodovinski dogodek v Fleuryju.

Videli smo, da sta se Rascasse in Corignan ustavila pri vходу v Melun. Načrt obeh pajdašev je bil kaj eno-staven. Biti sta hotela nepristranska opazovalca neizogibne in bližajoče se bitke med nasprotniki ter se prepri-čati, na čigavo stran se nagiba zmaga. Če se nasmehlja Richelleu-u, ostaneta paš kardinalista, kakor sta bilo dolej. Če pa bo triumfal vojvoda anžovins-ki, postaneta pač tudi onadva pre-pričana rojalista...

Rascasse naenkrat zapazi Saint-Priacovo četo, ki odhaja na prežo in ki jaše v koraku po cesti.

»No, Corignan moj, ali jih dobro vi-dite? Kakšna vloga je neki odkazana našemu Saint-Priacu? Saj je tukaj pripravljena tudi eskadrona dragon-cev, če ne štejeva patra Jožefa, ki zaleže že sam za cel eskadron!«

»Eh kaj, s enim samim udarcem ga...«

»Zadeva postaja vedno bolj zple-tena,« nadaljuje Rascasse nemoteno. »Veste, Corignan, izgubljena sva, če danes ne izkaževa kakšne važne in velike usluge onemu, čigar pristaša sva. Toda komu? Pojava Saint-Pria-cova me vznemirja... Mogoče je, da bo ta lopov odnesel ves dobiček. Poj-diva, Corignan... približajva se pre-vidno in glejva z odprtimi očmi...«

»Da, da, potrdi Corignan. Com pruden-tia et oculu. Tako stoji zapi-sano...«

Nada in bojazen torej vodi in na-ganja najina znanca, da sledita od

daleč Saint-Priacovi četi skozi Melun in dalje, dokler se ne prepričata, da se je ustall dečko s svojo četo v osamljeni gostilni »Pri zlatem osli-ku«.

»Tukaj se je vlegel v zaselo in pre-žol!« konstatira Rascasse.

In obrne svojega konja na polje. Corignan mu sledi, četudi mrmraje, ker zelo trpi žejo in jaše le še s te-žavo. Tako prideta za osamljeno hišo, kjer preži Saint-Priac, tukaj privežeta za grmljem svoja konja, Rascasse pa se sam približa hiši in ko najde zad-nja dvoriščna vrata odprta, jih pre-vidno zaklene, da si tako zasigura vsak nepričakovani zahrbtni napad. Ta pre-vidnost je Rascassu že nekako pri-rojena, kakor je prirojena lisjaku.

»Sedaj razumem!« pravi, ko se vrne k čakajočemu Corignanu.

»Pa kaj delajo?« vpraša Corignan.

»Pijejo, je-li?«

»Corignan,« pravi Rascasse resno, »... pomisli, da nama je glava ostala na vratu le čudežno, dalje da naju je brez dvoma dal iskati in da se mu mo-rava vkljub vsemu vseeno prikupiti s kakšnim velikim delom, ali pa mora-va postati pristaša vojvode anžovins-kega. Če pri tem premisleku še ved-no tožiš nad svojo žejo, pa pojdi in se nalokaj!«

»Nisem več žejen!« pravi Corignan in grenko požira.

»No torej! Saint-Priacovi ljudje ša-kajo. Čakajva, kakor oni. Kadar bo-do prihrumeli iz hiše, se premakneva tudi midva.«

Nekaj časa molčita oba zaveznika in čas poteka.

»Hej?« vpraša Corignan naenkrat.

»Kakšna živalca pa je to?«

Daleč tam, na obzorju se saree po-javlja nekakšna postava, ki na ču-d-ne načine poskakuje ali leti ali se pre-giblje na nekakšen drug ne povsem doumen način. In vedno bližje prihaja ta živalca, in ko dospe do naših za-veznikov, se izkaže, da je ta živalica obdarjena s velikanskim jezikom in enim samim uhljem in da šepa na eni nogi, izkratka, ta uboga izmučena pa-ra je Corignan I., Rascassov pes, ki bi rad takoj pokazal svoje občutke, polizal svojega gospodarja po licu in ugriznil njegovega tovariša v nogo.

»Corignan!« vzklikne Rascasse strmoč.

»Ta prekleta mrha!« ga pozdravi Corignan II.

Priporoča se novo, moderno urejeno
delikatesno trgovino
in zadržkovalnico
Frece & Plahuta, Celje,
Aleksandrova ulica 7.

NAJNOVEJŠE KNJIGE TISKOVNE ZADRUGE

v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

Coster-Debeljak: Til Ulenspiegel.

Roman. Str. 551. — Verz. 70 Din, broš. 60 Din, po pošti 3 Din več.

Ivan Lah: Angelin Hidar.

Starokorotanska povest. Ilustrir. Ščibc. Verz. 33 Din, po pošti 1-50 Din več.

Ant. Melik: Jugoslavija. II. del.

Opis pokrajine. Str. 327. Z zemljovidom Jugoslavije. Verz. na finem papirju 65 Din, broš. na slabšem papirju 50 Din, po pošti 2 Din več.

Petrovič-Pugelj: Ploha. Veseloligra.

Broš. 11 Din, po pošti 75 p. več.

Milčinski: Zgodbe kraljev. Marka.

Ilustrirano. V. 18 Din, po pošti 1 Din več.

Andrejev-Vidmar: Povest o sedmih obešenih. Verz. 22 Din, broš. 16 Din, po pošti 1-50 Din več.

Shakespeare-Zupančič: Othello.

Verz. 29, br. 23 Din, po pošti 1-25 Din več.

Ivan Pregelj: Azazel. Zaloigra.

Verz. 28, broš. 22 Din, po pošti 1 Din več.

Jurčič, III. zv. Uredil dr. Prijatelj.

Broš. 36 Din, po pošti 2-50 Din več.

Hobhouse-Ogris: Liberalizem.

Broš. 30 Din, po pošti 1-50 Din več.

Ibsen-Mole: Gospa z morja.

Verz. 24, br. 18 Din, po pošti 1-50 Din več.

Sienkiewicz-Mole: Z ognjem in mečem. V snopišču, od sedaj 5.

Snopišč s poštnino vred 9 Din.

Pokojninsko zavarovanje nameščencev.

Broš. 16 Din, po pošti 1 Din več.

ARKO Liqueur Triple Sec

SLAVENSKA BANKA, D. D. V ZAGREBU.

Površanje glavnice od Din 37,500.000— na Din 50,000.000—.

Poziv na subskripcijo

125.000 delnic, glasečih se na prinosnika, po Din 100— v nominalni vrednosti v skupnem znesku Din 12,500.000—.

Na postavi pooblastila občnega zbora z dne 8. aprila 1922. in zaradi splošne potrebe nadaljnje prometne glavnice se je odločilo ravnateljstvo Slavenske banke, d. d., izvršiti zvišbo delniške glavnice in emisijo novih delnic ob nastopnih pogojih:

- 1.) Delniška glavnica Din 37,500.000— se zvišuje z izdajo novih 125.000 delnic po Din 100— nominalne, torej za Din 12,500.000— na Din 50,000.000.
- 2.) Posestnikom starih delnic pripada pravica, na 3 (tri) stare delnice optirati eno novo za ceno Din 110— tel quel.
- 3.) Subskripcija se začne dne 20. aprila t. l. ter se zaključi dne 30. aprila t. l.
- 4.) Nove delnice nosijo kupon za leto 1923. ter so deležne dobička izza dne 1. januarja 1923.
- 5.) Protivrednost podpisanih delnic je vplačljiva takoj, najkasneje do dne 30. aprila 1923.
- 6.) Subskripcija, odnosno opcija, se opravlja: v Zagrebu: pri blagajni zavoda, pri podružnicah Slavenske banke, d. d.: v Beogradu, Bjelovaru, Brodu ob Savi, Celju, Dubrovniku, Gornji Radgoni, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Osijeku, Sarajevu, Somboru, na Sušaku, v Šabcu, Šibeniku, Velikovecu, Vršcu; v Splitu: pri Jugoslavenski industrijski banki, d. d.; v Ljubljani: pri Slovenski banki; na Dunaju: pri banki Bankhaus Milan Robert Alexander; v Budimpešti: pri Balkanski banki, d. d., in pri vseh bančnih zvezah Slavenske banke, d. d.

Delničarjem iz Amerike se rezervira na njih odpadajoče število novih delnic, dokler ne prispe njih naznanilo, ali reflektirajo na razpisano opcijo novih delnic.

7.) Posestniki starih delnic, ki žele po točki 2. optirati nove delnice, morajo predložiti pri zgoraj označenih pod-pisovalnicah: točno izpolnjeno in podpisano prijavnico, ki naj navaja številke starih delnic (kolikor niso pri zavodu v pologu), ali pa naj predlože časasno potrdilo starih delnic.

Delničarji bivše Jugoslovanske Union-banke lahko izvedejo to opcijo tako, da se vzamejo v poštev njih še nezame-njene delnice, v zmislu svoječasnega zaključka o združitvi s Slavensko banko, d. d., t. j. na vsaki dve delnici Jugoslovanske Union-banke odpadejo tri delnice Slavenske banke, d. d.

8.) Azijski dobiček, ki se doseže z izdajo novih delnic, gre v korist rednega rezervnega sklada, odbivši stroške za emisijo in pristojbine.

9.) Za proizvodbo te emisije je bil osnovan sindikat, ki jamči za uspeh zvišbe delniške glavnice.

ZAGREB, meseca aprila 1923.

Slavenska banka, d. d. v Zagrebu.

Politični odmevi

Nepolitične organizacije

III.

Ze v prvem članku smo rekli, da klerikalne organizacije odlikuje njih jasno stališče in borbena drža. Kdor ne voli klerikalno, kdor se druži z naprednjaki, mora ven.

Na napredni strani je stvar nekoliko težja, ali le dozdnevno. Kajti ravno tako lahko ostro zahtajajo naše napredne organizacije, če imamo tudi žal še vedno več paralelnih naprednih strank, da morajo njihovi člani pokazati barvo. Kdor na dan volitev, ko gre za boj med naprednim blokom in SLS, oziroma komunisti, gre na lov ali na planine ali celo samo janjca peč, tega mirnim srcem more in mora vsaka naša nepolitična organizacija postaviti pred prag. Z indolentnimi mrcinami, ki niti toliko ne zmorejo „žrtve“, da bi šli volit, se naš človek, ki stoji na stališču narodnega edinstva in naprednosti, ne more družiti niti v skupni zabavi, kajti vsak hip mu mora očitati njegovo podlost. So kraji, kjer ima prvo naše narodno društvo več odraslih članov, nego so dobile vse napredne stranke skupaj glasov (ne glede na to, da je NSS se postavila na avtonomistično stališče treh narodov). So kraji, kjer so izostali celo ugledni funkcionarji nepolitičnih naprednih društev. Kaj še, da bi jih ena ali druga stranka mogla dobiti na kak šod zoper klerikalce.

Povsem uvidevamo, da bi bilo za politični nastop veliko bolje, če bi imeli edinstveno narodno fronto. Ni tu prostor za rekriminacije, kdo je to zakrivil, res pa je, da je demokratska stranka, ki je ponujala na vse strani spravljivo roko, z izjemo pri ljubljanski NNS, naša oduren odziv. Vkljub temu vsi oni, ki svojo nedelavnost krijejo za „nepolitičnostjo“ kulturne organizacije, napadajo, kakor da so napram problemu koncentracije vse napredne struke enako nespravljive. Edinstvena fronta je na potu, to so pokazale volitve 18. marca, to kažejo dogodki v Beogradu. A če in dokler je ni, s tem niso razrešena naša nepolitična društva dolžnosti, da aktivno sežejo v boj zoper klerikalizem in vsako separatistično akcijo.

Predvsem je treba obračunati s komadnim naukom, da ni treba politično udeleževati se onemu, ki dela v nepolitičnem društvu. Trdi se, da se to „ne strinja“ in da je politika in politično delo grda stvar, nad katero je vzvišen n. pr. sokolski ali čitalniški delavec. Ni treba tu mnogo polemike s tem pogubnim nazorom, ki je v resnici le plašč komodnosti in pa pretirano hvalisanje lastne važnosti. Politično delo in vzgoja sta višek vsega. Ne rečemo, da je več vredno ko drugo delo, ali brez nje ga ni uspeha. V narodni državi je dolžnost državljanja, da se udeležuje politično. Nevtalci so brezpolni slabici, nam treba borbene ljudi, neustrahovanih, neizprosni. Ne delajte nam še po kulturnih organizacijah „hofratov“, ko nam jih je iz avstrijske šole toliko ostalo po kosteh. Rajši odpustimo malo prehud izstop kakor premedel.

Dokler je položaj še ta, da imamo tri napredne stranke, ki delajo skupno v nepolitični organizaciji, a vsi tri stoji na stališču narodnega edinstva in svobodomiselnosti, bodo pač vodje in člani društva v svojem političnem udeleževanju pazili na dolžnosti medsebojne-

ga takta, ki bo vključil pripadnosti k raznim političnim strankam dovoljeval iskreno skupno nepolitično delo. Vidimo pa sami in smo prepričani, da bo enak pogled na glavna vprašanja z ozirom na strašni pritisk klerikalizma sam prinesel, da bo to skupno delo našlo slej ali prej odmev tudi v fužiji ali vsaj kooperaciji teh strank.

V znamenju demantijev

Trst, 23. aprila.

Vladna kriza v Beogradu in vse ostalo, kar je z njo v zvezi, je pač vzrok, da je jugoslovenska javnost prezrla ali pa kar samo mimogrede omenila dva dogodka, ki sta gotovo zelo pomembna za odnose med Jugoslavijo in Italijo. Navedemo naj ju po časovnem redu: odlikovanje ministrskega predsednika Mussolinija in drugih italijanskih državljanov in politikov z visokimi jugoslovenskimi redovi ter nadaljevanje opatijske konference v Rimu. Oboje je najbrž v medsebojni zvezi in prav zato je menda tudi oboje doletela ista usoda — demanti.

Se preden je jugoslovenski tisk objavil jugoslovenska odlikovanja italijanskih državljanov, smo že čitali v tržaškem „Piccolo della Sera“ od ponedeljka, 16. t. m., vest iz Beograda, datirano 15. aprila, da „Službene Novine“ objavljajo ukaz, s katerim se ministrskemu predsedniku Mussoliniju podeljuje Karagorgijeva zvezda I. razreda, drugim italijanskim državljanom pa druga visoka odlikovanja. Se istega dne pa je oficijozna agencija Stefani, ki je poslala v svet vest o teh odlikovanjih, izdala naslednji demanti: „Rim, 16. — Naša vest o odlikovanju on. Mussolinija in drugih je netočna.“ Jugoslovenski tisk je ta demanti brezdvomno prejel, pač pa je objavil iz „Službenih Novin“ posnetek ukaza o odlikovanju (ljubljanski listi v svojih izdajah od 18. t. m.).

Tu nastaja v resnici zanimivo vprašanje, kaj je moglo biti povod italijanskim službenim krogom, da so demantirali to po poluslužbeni agenciji objavljeno vest?

In potem: italijanski tisk je objavil 19. t. m. iz Rima datirano vest, da „jugoslovenske delegatke paritetne komisije za Reko pričakujejo v Rimu v soboto, 21. t. m., zjutraj in da komisija začne svoje delo še istega dne“. Naslednjega dne pa je rimska agencija Volta objavila vest, po kateri se skorajšnji sestanek paritetne komisije nikakor ne potrjuje v pristojnih krogih in da nikakor še nista določena ne čas ne kraj za zopetni sestanek komisije. Torej zopet demanti.

Dne 21. aprila, „rimski božič“, se je sicer izdal še takoj nekoliko dvomljiv kot začetni dan nadaljevanja delovanja paritetne komisije, ali da bi se prva, tako določena napoved v kratkih 24 urah demantirala tako odločno in da bi se vse skupaj porinilo v tako megleno neizvestnost, pa vendar ni bilo pričakovati. Resnica je, da jugoslovenska delegacija z ozirom na vladno krizo ne bi imela zadostnega poverila, ker vlada v ostavki ni več polnoverni izraz volje države in bi torej delegacija sploh ne imela ne oblasti ne pravice, da bi zastopala državo in njene interese; ali vse to so vedeli tudi v Italiji tedaj, ko so napovedali sestanek paritetne komisije na 21. t. m. Čemu torej napoved, za katero se ve, da jo je treba demantirati? Kako je prišla ta vest v tisk?

Ne! Prav čisti posli niso to in za tema dvema demantijema mora tičati kaj drugega kot pa samo lov italijanskega tiska za senzacijami. In res: vest o odlikovanju italijanskih državljanov je prišla tako nepričakovano, da je vzbudila splošno začudenje. Tako odlikovanja prihajajo vendar po vsej doedanjji praksi šele po ugodnem zaključku kakih mednarodnih pogajanj, in tedaj na obeh stra-

neh, Pogajanja v paritetni komisiji so gotovo tolikanj važna za obe državi, da bi se po njihovem ugodnem zaključku nihče ne čudil, če bi tedaj poročil udeležnik tak obojestranski blagodejni dežek; ali pogajanja so se prekinila, in sicer v okoliščinah, ki niso posebno ugodne za srečen končni izid, in ravno oni drugi demanti nam govori vendar dovolj jasno, da je tak izid očitno še zelo daleč. Kak pomen naj bi potemtakem imela jugoslovenska odlikovanja italijanskih državljanov? Stvar bi skoraj napravljala vtis, kakor da bi bila jugoslovenska vlada toliko naivna, da bi morda z odlikovanjem menila pridobiti predstavitelje italijanske države, da bi bili popustljivejši in bi tako omogočili čim prejšnji ugoden izid pogajanj. In to naj bi bilo morda v zvezi z vestjo o poklicu jugoslovenske delegacije v Rim? A to vendar ne bo res! In tako postaja stvar v resnici nerazumljiva, s čimer pa vetaja dolžnost javnosti, da zahteva jasnosti, kajti nejasnost in dvom bi v tem slučaju pomenjala naravnost izpodkopavanje ugleda države.

Jugoslovenska javnost naj zahteva od vlade pojasnila, kaj je z vestjo o teh odlikovanjih in o sestanku paritetne komisije v Rimu in če je vse skupaj le „bomba“, ki naj bi imela namen ponižati ugled države v inozemstvu, naj pride vlada nemudoma z najodločnejšim demantijem! In naj se dožene, kako sta te dve vesti prišli v javnost!

A. Ekar.

Francija in Evropa

Zagrebska „Riječ“ je objavila iz peresa svojega rednega pariškega dopisnika prav zanimiv sestavek o vodstvu Francije v Evropi. Jedro člankarjevih misli je sledeče:

Trenutno in dokler traja pasivnost Rusije, je Francija edina politična velesila v Evropi. Večina mirovnih pogodb se je sklenila v Franciji ter nosi formalno in stvarno značaj francoske nadvlade v Evropi. Po zaslugi Francozov so se mogle ustvariti Jugoslavija, Češkoslovaška in Poljska ter zaokrožiti druge države. Današnja politična karta Evrope

izgleda v prvi vrsti tako, kakor prija francoskim koristim.

Moč sodobne Francije je dvovrstna. Prvič izhaja iz sile francoskega duha, drugič iz njenega zemljepisnega položaja. Dolej v Evropi nimamo političnega sistema, ki bi prekašal francoskega. Francija je izvedla največ socijalnih politikov ter je svoje eksperimente drago plačala. Od leta 1779. do 1813. je Francija imela nič manj nego deset raznih ustav. Vsaka od njih je bila zapečatena s krvjo. Družba je v razmeroma kratkem času preživela deset raznih orientacij. Evropski parlamentarizem je dete francoskega parlamentarizma.

Angleški in ameriški parlamentarizem sta našla v Evropi malo odziva. Duševni razvoj Angležev in Amerikancev je šel v drugi smeri nego razvoj francoskega naroda. Poleg drugega je Evropa od teh dveh velesil odrezana tudi teritorialno. Atlantski ocean in kanal La Manche sta mnogo vplivala na to, da je francoski parlamentarni sistem prišel skoraj povsed do veljave.

Trpljenje Francije v vojni ji je vilo mnogo nove moralne sile, iz katere bo črpala svojo moč še zanaprej. Glede prevladujoče duševnosti si je Francija tudi v bodočnosti gotova svoje nadvlade. Francozi so v svojem značaju umeli združiti polet in avtodisciplino, intuicijo in voljo. Na ta način je Francija postala prva velesila v Evropi, dasi se njeno prebivalstvo ne množi v istem razmerju kot na primer ljudstvo v Rusiji, Poljski in Nemčiji. Številke pa ne bodo nikdar mogle nadomestiti kakovosti.

Do tu dopisnik „Riječi“. Njegovim izvajanjem ni mogoče zmanjšati vrednosti — v kolikor se tičejo preteklosti. Da pa pojde razvoj Evrope v prihodnje po drugi poti nego je šel doslej, o tem ni dvoma. Francija — je bila! To stoji trdno. Evropejci, ki žive vsestransko z umom in srcem napredku, pa se bodo, ako ne bojo zaostali, v bodoče morali ozirati na slovenski vzhod. V razliki med tema dvema orientacijama — med orientacijo preteklosti in prihodnosti — leži tudi vsa tragika sodobne Evrope.

Kulturni pregled

Dolinar in Bucik

(K nedeljski otvoritvi njune razstave v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani.)

Lojze Dolinar.

Za kcejem, ob železniški progi si je postavil lani kipar Dolinar majhen paviljon, v katerem ima svoj atelje. Lična, bela stavbica, kakor da je zbežala iz vrvenja vozov in tramvajev tja gori, kjer ji samo od časa do časa moti mir tržaški vlak.

V ateljeju vse polno stoji, na katerih sede, čepi, stoje in leže mavčine, granitne, marmornate plastike. Izza zavese v ozadju, kjer je pravzaprav tisto svetišče, kjer dobivajo ideje svoje ilovnatne forme, ti stopi nasproti Dolinar v belem topiču in z zametasto čepico na glavi. Ravno kakor je gnetel novo skico iz ilovice ali brodi po sadreni kaši, kar se pozna na njegovih rokah. Svoje stvari že rad pokaže, toda o umetnosti ne govori rad in sploh trdi, da ne bi znal in vedel o njej ničesar povedati. Vsi umetniki tako. Čudno. Samo malemu številu umetnikov je dano, da znajo tudi z besedo izraziti isto, kar v drugi snovi.

Največja Dolinarjeva stvar na razstavi bo velik doprni portret Ivana Hribarja. Prav dobro je zadeta močna linija vratu in tudi obraz je zadet. V kotu sloni kralj Matjaž, znan iz beograjske razstave, z leve strmi v tebe bronasta operna pevka Thalerjeva, potem pridejo pa same majhne, intimno lirčne plastike: Melanholija, Resignacija, Zbujajoči se deček, Buda, dve Stingi in Eva... Prvi dve kakor dva vitka ritma, Deček je starejšega datuma, iz Dolinarjeve „baročne“ dobe, Eva je bila tudi na beograjski razstavi, potem sledi vrsta portretnih studij in otročjih

glavic ter terakote iz zadnjega časa. Vseh del bo razstavil Dolinar kakih 20 do 25.

Dolinar je pravi plastik: misli vseskozi v treh dimenzijah v nasprotju z nekaterimi ekspresionističnimi kiparji, ki ustvarjajo v plastiki takorekč dvodimenzionalne risbe. Silhouette njegovih stvari so čudovito sklenjene same vase, šele v tesnem zunanjem okviru se mu razvija notranji organizem gibanja in ritma. Skoro isto, kar je imel v mislih Michelangelo, ko je rekel, da mora biti prava plastika taka, da jo lahko zatrklaš z gore, ne da bi se ji odbrusil kak člen. Namesto gest torej delujejo tu kontraposti notranjega gibanja v kubusu, včasih komaj naznačenega, da deluje s silo v tesen okvir stisnjene sile.

Poleg tega je vse urejeno v enoten ritem, ki je postal v moderni sploh nekaj tonovski način. Bronasta Stinga I in marmornata Stinga II bosta na razstavi zato gotovo našli številne občudovatelje. Prva, sedeča, z mračje skrivljenim hrbtom, se opira z rokami na skalo. Zdi se, da se bo ta hrbet vsak hip vzravnal kakor elastična vzmet in da bo ženska prhnila v daljo, če jo hoče prijeti. Terakote iz zadnjega časa bodo tudi napravile precejšen vtis.

Dolinar ne dela površno: po stenah mu visi cela vrsta aktih studij, risanih z energičnimi potezami in gibkimi obrisi, kakor to delajo vsi kiparji. Znak, da studira in se izpopolnjuje venomer. Več o Dolinarju po otvoritvi razstave. Upamo, da bo takrat naše občinstvo pokazalo, da ve zanj, čeprav ustvarja v tiskini. Saj dela za našo umetnost!

Avgust Bucik.

Obenem z Dolinarjevim plastikami bo razstavil svoje slike slikar Bucik. Ta je našemu občinstvu še malone homo novus,

saj pri nas še ni nikoli razstavil in tudi živel je malo med nami. Bucik je rodom Tržačan. Studiral je v Gorici in posebej na Dunaju. Navadno živi v Trstu, zadnje tri mesece pa se muči v Ljubljani, kjer je izvršil v tem času precej portretov.

Bucik je v prvi vrsti portretist. Dola v olju, pastelu; po slovenskih primorskih revljah smo viden tudi že več posrejenih vinjet in ilustracij izpod njegovega peresa. Njegova sedanja razstava bo imela tudi retrospektiven značaj. Razstavil bo poleg nekaterih portretov znanih ljubljancev in ljubljancank tudi svoje prejšnje oljnate stvari, med temi tudi krajine. Njegove najstarejše slike datirajo v leto 1907. nazaj, najmlajše so nastale pred tedni. Voja je mnogo njegovih del uničila. Nekatera pa se nahajajo v Gorici, Trstu, na Dunaju, Češkem in v Rusiji. V Ljubljani bodo zbrana ona dela, ki so trenutno dostopna.

Glavno polje Bucikovega slikarstva so portreti. Problem portreta je od vekov sem vedno isti. Moderne smeri so tu skoro povsem brez vpliva. V svojih ženskih portretih išče Bucik specifično žensko stran, katero opredeljuje z nežnimi barvami in finimi oblikami. Ker pojmaje Bucik človeka v prvi vrsti kot individui, ne dela po šabloni, temveč ustvarja direktno pod vplivom osebnosti. S te strani ometa postati kolektivna razstava Bucikovih del v Jakopičevem paviljonu tudi stvarno zelo zanimiva.

Sentjakobski oder v Ljubljani

(F. S. Finžgar: „Razvalina življenja“.)

„Razvalina življenja“ je toliko enostavna kolikor je v resnici med našim ljudstvom česta, skoro vsakdanja; in pri tem toliko strašna, kakor so strašne žrtve, ki jih pri nas ugrablja alkohol. Ne visoka umetniška kvaliteta, temveč tendenca, vzgojnost daje tej ljudski drami pravilni značaj. Kajti s posrečeno zasedbo karakternih vlog „Razvalina“ mora vzbuditi. In to je njena glavna pretenzija! Kot domača drama Finžgarjeva imena je „Razvalina“ prešla že precej naših podeželskih odrov. A še vse premalo, dokler ne prebodi cele Slovenije.

Naši Sentjakobčani so po vestni pripravi priredili premiero prošli petek ter uprizoritev ponovili v soboto in v torek. Dosegli so popoln uspeh. Posebno po volji je bil obisk pri prvih dveh predstavah, medtem ko ga je v torek znatno preprečil neumiljeni naliiv. Sentjakobčani so dali, kar so mogli dati. Gdč. Hamova je v vlogi renjence Tone ob premieri absolutirala svoj petdeseti nastop, kar pri dvehletnem obstoju Sentjakobskega odra pomeni toliko požrtvovalnosti, da je bila le skromno kvitirana a posebno pohvalo, ki jo je žela gospodična ob svojem jubilejnem nastopu. To tem bolj, ker Hamova tako v dramji kakor v komediji prevzema navadno najbolj nevhvaležne vloge, katerim z močnim temperamentom pravi lastno noto. — Gdč. Petričeva kot Lenčka sicer vloge ni podčrtala z ostrejšo potezo, premehka je zanj; a v celoti nikakor ni izpadla iz okvira. Enako je z manjšo vlogo Anice zadovoljila tudi gdč. Klinčeva. Prav posrečena je bila figura očeta Kanteta; podal ga je sam režiser, g. Gnidovec. Gotovo najbolje izdelan pa je bil tip pijanca Sirkja, ki ga je ustvaril nadarjeni g. Podreberšek. G. Karus (Martin) in g. Svaigar (Ferjan) sta podala dvoje naravnih kreacij, pristnih v igri in maski. V posameznikih kakor v celoti torej zaslužijo Sentjakobski oder polno pohvalo.

Z „Razvalino“ so Sentjakobčani dostojno obogatili svoj repertoar. Naj bi jim sledili vsi oni, zlasti podeželski odri, kjer ta Finžgarjeva drama še ni domovala. V časih, ko alkohol med slovenskim ljudstvom ruje in truje do besnila, je ta drama naša z vso brutalnostjo in trpkostjo. Podeželski Talijci, na deske z „Razvalino življenja“!

D. R.

Ljubljanska drama. Gostovanje g. Mihajla Markoviča. V nedeljo nam je gosp. Markovič priredil nov velik užitek: za-

Strindberg:

Lastninska pravica

Lepa lesnika je stala v gozdu. Lešniki so baš dozoreli, ko je priskakljala vročega avgustovega dne veverica.

„O jej, lesnika je moja!“ je zavrisnila, skakljala z vejice na vejico in brusila svoje bele zobe.

„Proč od tod, tatica!“ se je oglasil šibak glasek iz grmovja.

„Kdo tu?“ se je ozirala veverica na vse plati. Končno je ugledala malo miško.

„Kaj se še nisi pobrala in ne boš pustila mojih lešnikov,“ se je repenčila miška.

„Ho, ho, tvoji orehi,“ jo je zasmehovala veverica in se nemoteno lotila lešnikov.

„Nehaj, tatica!“

„S kakšno pravico si lastiš ta grmiček, če smem vprašati?“

„Na podlagi „jus primi ventientis“; kdor prej pride, prej melje, če že hoče vedeti!“

„Prav dobro, gospodična; toda jaz si jih lastim na podlagi „jus occupationis“, pravici prve posesti. Moč nadkrijuje pravico. Močnejša sem in prednost imam.“

Kaj pa počnete tu?“ je žlabudrala šoja, katero je privabil šum. „Pusti moje orehe!“

„Oprostite, gospa,“ je hitela veverica, „ravno kar sem odkrila ta grmiček.“

„Oho, moj grmiček si odkrila, to ti rada verjamem, a s kakšno pravico si ga lastiš?“

„Lastim si ga z...“

„Ropaš, enostavno ropaš, toda jaz ti že pokažem.“

V tistem hipu, ko je planila šoja na veverico, je pričelo deževati nanje kamenje, da so vsi pobegnili.

„Cigani!“ so zakričali otroci, prišedši po lešnike. „Ničesar ne dobite.“ In pričeli so nadržati sami.

„Vam se pa dobro godi,“ je godrnjal najemnik, ki je zdajci prišel h grmičku.

„Dovolite, tatiji, da vam ustrojim pete, če ne si pa boste zapomnili, kaj je lastninska pravica.“

„O, to so šibe!“ ga je prekinil korporal, vodeč s seboj patroljo. Izvlekel je svoj kosir. Take rabimo mi za butare!“

Najemnik je oporekal.

„Kaj ste vi mogoče lastnik?“ je vpraševal korporal. „Če niste, in to dobro vem, držite jezik za zobmi.“

„Toda najemnik sem!“

„Me ne zanima! Vi nimate pravice porezati tega grma, dočim jo jaz imam.“

„Kaj so zakoni o najemniški pravici ukinjeni?“

„V tem slučaju že. Dokler govori orožje, molče zakoni in če me spremite k posestniku, boste videli revizijsko povelje. Aha, tu-le ga imam.“

Odidejo; komaj so storili par korakov, pride železniški inženir s tropom delavcev.

Postavi svojo nivalsko vago, izračuna, odmeri, piše različne beležke in razdeli delavce.

„Ta grm mora proč!“

Rečeno, storjeno!

„S kakšno pravico kršite gozdne pravice?“ vpraša prišedši lastnik.

„Na podlagi razlastitvene pravice!“

„Dobro, gospod! Le nadaljujte!“ Pomirjen odide posestnik.

„To je protizakonito poseganje v lastninsko pravico posameznika,“ pravi korporal.

„S pravico poslednjega,“ izbruhne najemnik.

„Ne zamudimo posmukati orehe,“ vprijoče otroci.

„Rekviriram,“ žlabudra šoja.

„Pa naj še kdo trdi in besediči o lastninski pravici,“ godrnja miš.

M. Begović: Svadbeni let

Povodom uprizoritve na zagrebškem gledališču.

„Zena nije sreća. Zena je samo fantom sreće. I tko od nje to očekuje — taj živi sjenu života...“

(„Svadbeni let“, 3. dej.)

Zagreb, 23. aprila.

Maurice Maeterlinck opisuje v svoji prelepi knjigi „La vie des abeilles“ svatbeni vzlet matice in trovov. V krasnem majniškem jutru se dvignejo v snje višave, vse više in više proti soncu. „One lete i dižu se u ljubav a onda padaju u smrt...“ Samo eden med troji, najmočnejši in najvztrajnejši, spozna slast in misterij ljubezni, toda oboje mora poplačati s smrtno. Njegov svadbeni let je obenem let smrti...

Nerazumljiva pota ljubezni in zagonetke ženske duše so snov najnovejšega Begovićeve drame. Avtor pozna žensko, njene dobre in slabe strani in ne ve, da je kočljivo staviti nanjo svojo srečo: nikjer ni zanj manj garancij, kakaj bistvo ženske narave je nestalnost. Podvrže se onemu, ki zna o pravem času izrabiti njeno slabost, postavlja se na stran vidnih uspehov in se odvrača od stvaritelja, ki daje novih vrednot.

Zena je v Begovićevih delih vedno igrala nalvečio vlogo. Svoledno se s

svojimi stiki („Boccadoro“) izžval odpor starih in je navdušil mlade z muziko svojih besed in s svobodnim pojmovanjem ljubezni, sledeč edino estetskemu užtku brez ozira na predpise konvencionalne morale. Temu je ostal zvest tudi v svojih poznejših delih („Gospodja Valeska“, „Stana“ i dr.), proslavljajoč in opevajoč ženo na trubačurski način. Iz „Svadbenega leta“ zveni nekaj povsem drugega: trpko spoznanje. „Zena nije sreća...“

Pierre, konstruktor in solastnik tvornice aeroplanov, ima globoko dušo, polno najslajših čuvstev, koprnečo po ljubezni, ki je ne more najti. Njegova prva izvoljenka je vzela drugega, žena ga je prevarala z navadnim pustolovcem in ga zapustila. Ostal je sam, delal in ustvarjal, s svojimi mislimi in stroji usvajal višave. Ali tudi tu se ne more docela udeležiti, ker zaradi svoje omočitosti ne more vzleteti. Tako se naveže na pilota Marja, ki postane sčasoma njegov drugi jaz. Sloveč pilot žanje njegove uspehe in si pridobiva slavo, ženske nore za njim, dasi je navadna, cinična narava brez svojih misli. Toda je reprezentant vidnega uspeha genialne misli drugega, zato zmaguje tudi v ljubezni...

Pierre ni nehal pričakovati sreče. Od male Blanche, hčerke umrle prve izvoljenke, uga prejeti vse, kar mu je ži-

Igral je glavno Dmahanovskega v Gogoljevem «Revizorju». G. Marković nam je že v ulogi Hasan age imponiral s svojo silno učinkovito realitiko, s katero je podal strastnega turškega zakonskega tirana, eurovega na zunanji, a nežnega na znotraj. Nič komedijantskega, nič idealiziranega ni na Markovičevem mohamedanskem Ogrizovičevem jugoslovanskem junaku, pač pa zgolj živo življenje, le umetniško potencirano. Z isto močjo in neodolljivo temperamentnostjo nam je podal Gogoljev pristno ruski značaj. Dmahanovski je primitivni tip ruskega tirana, parasita, domišljavega absolutista in samotnega bojazljivca ter klečeplazca navzgor. Toda G. Marković ga je duhovito opremil s tolikimi potezami in hkratu s toliko umetniško enotnostjo, da je osredotočil nase vse zanimanje od prvega do poslednjega prizora. Kreačija je bila prvovrstna in zato uspeh največji. Predstava je bila velezanimiva tudi zaradi prvega nastopa g. Putjate v ulogi «revizorja» Hlestakova. Gosp. režiser je podal mladega pustolovca z naravnost čudovito agilnostjo in eleganco, živahno in ljubeznivo; zlasti prizor v pianissimo je zaigral mojstrsko. Tudi govoril je dobro. Režija je bila dovršena. Ker se je «Revizor» že opetovano uprizoril, naj o ostalih sodelavcih konstatiramo, da so bili vsi dobri ali celo prav dobri. Imenoma zaslužijo pohvalo gg. Kralj, Lipah in ga. Juvanova. Izvestni dami v poslednjem činu na zofi naj prihodnjost ne šepetata in g. Zemljanika naj ponovi svojo ulogo, da ne bo prihodnjost več običajni celotni stavkov preskočil. Potem bo predstava vzorna. G. Marković in g. Putjata sta bila deležna obilnega priznanja in brezkončnega aplavza. G. Markoviča želimo videti še kot Othello in Shylocka. Vesel pojav je, da uživa naše občinstvo hrvatsko igranje z isto naslado kakor slovensko. To je dokaz, da naši ljudje srhobhrvaščino dobro razumejo in ljubijo.

Skladatelj Korngold v Zagrebu. Na povabilo Zagrebačke Filharmonije je posetil Zagreb dunajski skladatelj E. W. Korngold, avtor opere Mrtvo mesto, slike Sneženi mož itd. V petek 20. t. m. je priredil večer svojih humornih skladb, pri čijih izvedbi je sodeloval tudi sam (klavir). Izvajali so se klavirski, violinski ter vokalni kori in operne arije. V nedeljo je imel Korngold koncert svojih simfoničnih del, katere je izvajala Zagrebačka filharmonija. Zagreška kritika se zelo toplo izraža o mlademu Nemcu, ki je stilsko nekako sredina med Straussom in Schönbergom.

Nova hrvatska literatura. Milan Marjanović, znani hrvatski književnik, je izdal te dni dve novi knjigi: «Četiri evangelija religije relativnoga», drugo pa vsebuje Marjanovičeva predavanja o okultizmu in esoteriji, ki jih je imel leta 1921. v Zagrebu. V založbi «Vida», kjer so izšle te knjige, so izšle tudi novosti Rabindranat Tagore: «Ostvarjanje lepote i problem zla», Havelock: «Filozofija pleša» in Flemming: «Vrhovna inteligencija v narodi».

Operni libretl — «Tosca». Prvkar je izšel 12. zvezek Zbirke opernih in operetnih tekstov, in sicer: «Tosca», melodrama v treh dejanjih, spisal: V. Sardou, L. Illica in G. Giacosa, poslovenil Ovetko Golar, uglasbil G. Puccini, 56 strani. — Cena 3 Din. — Libreti se dobivajo pri založnici v Zvezni tiskarni v Ljubljani, Wolfova ulica 1. Razprodajalcem običajen popust. V razprodaji so tudi v knjigarnah, kakor tudi pri gledališki blagajni in pri opernih biljetarjih v Ljubljani.

Rusko romantično gledališče potuje po Evropi in gostuje zdaj v Narodnem divadlu v Pragi. Gledališče tvori današnje najboljše solistke baletke bivšega carskega gledališča v Peterburgu. Vodil jih baletni mojster Boris Romanov. Pogostili so pred tremi leti iz Rusije in plešejo po skladbah modernih ruskih skladateljev beguncov. Umetnost teh plešalk in plešalcev je bolj izredna. Izvajajo pa plese le v tako zvani klasični maniri.

Ijenje odreklo in kar mu usoda dolguje na sreči. Odgaja jo v penzionatu in ji piše pisma, s katerimi polaga v njeno dušo svoje misli, oblikuje njeno čustva in pripravlja tla za svojo ljubezen. Njegov stari sluga Nikola ga svari: «Tko bi na ženo srečo gradil?»

Pierre: A ipak — prava je sreča samo od žene.

Nikola: Jest. A koliki se pri tem prevara.

Pierre pa je po njenih pismih uverjen, da je njena duša že docela njegova, samo njegova.

«Žena nije ničija, gospodar — ona je od trenutka — od slabosti — od vrtočnice — pravi izkušeni Nikola.

Blanche pride, vsa prenasličena s čuvstvi, in s srcem, odprtim ljubezni. Njen varuh jo je naučil občudovati smelost osvajanja višav, zato more tudi njo že prvi dan premamiti Mario z vznemirjenimi besedami o svojih poletih: «A vi ste gore sam u jednoj beskrainoj samoci; ni ne osjećate, da vam ledeni zrak reže lice — Bez čežnja ste, bez želja, bez misli... Vi ste vjetar — oblak — ritam...»

V svoji ekstazi sprejme Blanche brez misli na posledice njegovo ljubezen in se mu preda z vsem srcem.

In revni Pierre doživi tretji ljubezenski poraz v trenutku, ko pričakuje zaželeno sreče in z njo inspiciraje za vtelesenje

Ženski svet

Gospodinja — duševna delavka

Avstrijski «Osrednji svet duševnih delavcev» je nedavno priznal gospodinjam pravico rednega članstva. Z drugimi besedami: ta «Osrednji svet» smatra gospodinjstvo za duševno delavko. In pravilno je tako. Lahko je voditi gospodinjstvo v hiši, kjer vlada izobilje in blagostanje, kjer se podi cela čreda poslov in treba samo ukazovati ter kvečjemu malo nadzirati. Prava mučenica pa je gospodinja in mati srednjih in nižjih ter končno tudi najvišjih uradniških slojev.

Gotovo, tudi mož je revež, ko vidi, da njegova plača ne zadošča niti za najnujnejše potrebe; najbolj trpi pa pri tem vendarle žena. Mož je skoraj ves dan z doma in se že v svojem poklicu nekoliko raztrese ter pozablja na domačo mizerijo. In ko se vrača, ga čaka doma vendarle pogrnjena, dasi ne bogato obložena miza. Dotlej je imela gospodinja že morda desetkrat denarnico v rokah in je imela priliko s strahom opazovati, kako se manjša in gine kup malovrednih bankovcev, ki jih je prinesel mož prvega domov. Zmučena od dela in skrbi se spravi polpodne pomivat ali pa sede k šivanju, pletenju, vazenju, ki jej nudi težak postranski zaslužek. Marsikatera, ki se morda ženira delati za denar ali si ne zna pridobiti zaslužka, opravlja v hiši najnižja dela, potem pa še šiva, prenavlja obleko in perilo, krpa ter samo oblažuje, da vrhu vsega ne zna tudi devljari. In še pozno v noč spekulira in kalkulira, kaj naj postavi naslednjega dne na mizo, da zadovoljuje obitelji, a ne olajša preveč že itak lahke mojanje.

Poln odrekovanja in samozatajevanja je danes poklic gospodinj in matere. In zato je resnica: gospodinja, ki si zna prav in dobro razdeliti delo in dohodke, ki zna premišljeno in izčrpno izkoristiti živila, kurivo, toploto, obleko, obutev in čas ter svoje moči, gospodinja, ki brez bogatih sredstev kolikor toliko omili svojem dom, taka gospodinja in mati vzgojiteljica ne dela samo z rokami in telesom, nego je duševna delavka, ki zasluži priznanje in spoštovanje.

Krog ljubezni

Češkoslovaški filozof in predsednik češkoslovaške republike Masaryk piše v svoji knjigi «Ideali humanitni»:

Žena je možu popolnoma enaka. Pri- znanje je fizično razliko: ona je slabša.

Staro priznava pravilo je temelj tudi moderni pravosti: «Ljubi svojega bližnjega kot sebe samega!» Kdo je bližnji? Možu žena, ženi mož. To najintimnejše razmerje mora prava ljubezen posvečati najuspešneje. Najbližnji iz bližnjih so nam otroci. Ze davno je bilo rečeno:

Iz življenja in sveta

Skrivnostna Grkinja v Beogradu

Prošli teden so našli, kakor smo že poročali, železniški delavci na zemunski strani pred savskim mostom, tik ob železniškem tiru zvezano mlado žensko v sami srajci. Ležala je v polni nezvesti. V zemunski bolnici je ženska prišla nekoliko k sebi in dala tako čudne podatke, da se je videlo, da govori kot iz sanj.

Ko se je njeno stanje zboljšalo, so jo prenesli v Beograd in tu se je zvedelo o skrivnostnem slučaju malo več, ker je ženska spregovorila in spopolnila svoje izpovedi v Zemunu.

Povedala je, da se piše Elizabeta Kotas, rodom iz Lublina, kjer je bila poročena z bogatim Poljakom, posestnikom Malinovskim. Začetkom leta 1913. se je z možem preselila v Lerin na Grškem (blizu Bitolja). Kmalu po prihodu v Lerin ji je umrl mož. Par mesecev pozneje se je poročila s podporočnikom grške

«Spoštuj očeta in mater!» Jas mislim, da moramo temu še dodati: «in imej spoštovanje do duše svojega otroka!» Mili na generacijo bodočo!

Ljubezen mora biti koncentrirana. Vse ljubiti enako ne gre. Izbiramo si in moramo si izbirati predmete svoje ljubezni. Imeti moramo gotov cilj. Zato nam je do bližnjih ljubezen najbližja, praktična, dejanska. A vsakomur najbližji so mati, oče, brat, sestra, žena, deca. Niti ne slutimo, kaj se dá storiti v tem krogu, o katerem mislimo, da ga ljubimo. A prosim, opazujte sebe in druge, in včasih ostrmimo, kako malo jih poznamo in kako malo radi jih imamo v resnici. Zakaj ni mogoče reči, da imamo radi to, kar poznamo tako malo.

Svetovni ženski kongres v Italiji. Od 14. do 19. maja t. l. bo v Rimu svetovni ženski kongres. Priglašene so že zastopnice iz skoraj vseh evropskih držav, pa tudi iz Amerike, Indije, Japonske in Avstralije. Narodni ženski Savez SHS bodo zastopale po ena Srbkinja, Hrvatica in Slovenka. Glavne točke, ki bo kongres razpravljal o njih, so sledeče: Morala, javna higijena, enakost dela in plače, državljanstvo poročene žene, nezakonsko materinstvo, ženska volilna pravica. Pri zadnji točki bodo poročale najprej žene onih držav, ki že imajo žensko volilno pravico, o njenem praktičnem uspehu in vplivu. Do sedaj je priglasenih za kongres okoli 500 udeleženk. Razpravljalo se bo deloma v italijanskem, deloma v francoskem, angleškem in nemškem jeziku.

Ženske na naši univerzi. V zimskem semestru letošnjega leta je na ljubljanskem vseučilišču vpisanih 74 slušateljic, in sicer na tehniški fakulteti 6, na juridični 4, na filozofski 51 in na medicinski 13. Moških slušateljev je na univerzi 1183.

Napredek jugoslovnskih žen. Nekako z novim letom je prešlo v Ljubljani v ženske roke jako važno mesto šefa bakteriološke stanice, ki ga je prej zavezal odlični strokovnjak dr. Plešnik, sedanjí vseučilišni profesor. Na to mesto je bila imenovana ženska dr. Simenčeva, rodom Ljubljanka. Dr. Simenčeva je študirala na Dunaju, v Pragi in Zagrebu; posveča se z veliko vnemo svojemu poklicu. V javnosti je znana po svojih predavanjih o Pasteurju. — Za asistentko na kirurškem oddelku splošne javne bolnice v Zemunu je bila imenovana dr. Halka Puljo-Karszniewiczova. — Odvetniški izpit je napravila v Beogradu dr. Kriknar-Jovanovičeva, doslej tajnica v pravosodnem ministrstvu. — Za kmetijsko strokovno učiteljico v Sloveniji je bila imenovana Terezija Goričanova.

obmejne čete Militijadom Kotasom, ki služeje neke ob albanski mejl. Pred mesecem dni je odšla v Korčo v Albanijo, kjer je kupila dvajset zlatnikov po dvajset frankov in okoli 3000 italijanskih lir. Potem se je prepeljala na čolnu preko Ohridskega jezera na naš teritorij. Imela je grški potni list in jugoslovanski vizum. Potovala je v vlakom na Dunaj, da obišče bolno mater in je ostala na Dunaju kakih 20 dni.

Pri povratku se je zgodila nesreča. V vlak sta prišla dva zelo ljubezniva gospoda, ki sta rekla, da sta Albanca. V Beogradu so bili skupaj v gostilni Ojorgievic, nasproti hotelu «Nacional». Tam so kosili. Potem so odšli skupaj po stopnicah proti pristanišču, da se prepeljejo s parnikom v Zemun. Kaj se je potem zgodilo, Elizabeta ne ve. Pravi, da je na stopnicah izgubila zavest, katere se ji je vrnila šele v bolnici v Zemunu.

Stvar je torej še vedno zelo mistična. Elizabeta Kotas ne ve nič. Oba

«Albanca» sta jo najbrž umetno onesvestila, prepeljala na čolnu čez Savo, potem pa slekla in oropala. Zvezala sta ji roke in noge in jo postavila na železniški tir. Grško poslanstvo, na katerega se je obrnila beograjska policijska oblast, se za stvar nič ne interesira in Elizabeta Kotas je bila tako srečna, da se je v Zemunu našla gospa, ki jo je oblekla ter ji dala denar za potovanje na Grško, kamor bo lahko odpotovala v par dneh.

Zaljubljena primadona

Znamenita wagnerianska pevka Margareta Matzenauer, rodom iz Temešvara, se je nedavno v Ameriki, kjer je gostovala, strastno zaljubila v svojega soferja Floyda Glotzbacha in se poročila z njim. Proslavljena diva, zreia dama, se je v soferja tako zatelebala, da ga je odvedla v Karlove vart na Češkem; najbrž se ji je Amerika, dežela neomejenih možnosti, zdela za vročo ljubezen prenevarna. Mlad par je nekaj mesecev živel v Evropi in se nato povrnil v Newyork, kjer je gospa Matzenauer obkladala svojega ljubega sprogga z dragocnimi darili. Nabavila je Floydju elegantne frake, uvedla okorneža v najboljše družbe in se trudila, da znatno mlajšega ljubljena čim bolj priklene nase.

Toda mister Glotzbach se je vseeno pokazal skrajno nevaležnega. Neženirano je korespondiral s svojo prejšnjo ljubico Lotko Frates in Kalifornije, pred svojimi starši je tajil poroko z znamenito primadono in se branil Lotkina pisma pokazati svoji soprog. Tako obnašanje je seveda vedlo do domačih prepričkov. Gospa Matzenauer-Glotzbach svojega moža ni več pustila samega na ulico, zaprla ga je v kabinet in končno tudi iztaknila Lotkina pisma, jih seveda predčitala in s primerno pridigo sezgala.

To je bilo Glotzbachu preveč in lepega dne je zapustil svojo ljubosumno soprogo, češ, da mora po nujnih poslih v Kalifornijo. Nazaj ga seveda ni bilo. Znamenita diva se je toliko ponižala, da je svojega pobeglega sprogga pismeno najpnižnje rotila, naj se za božjo voljo vrne. Toda Glotzbach je ostal neizprosen. V San Franciscu je vložil prošnjo za ločitev zakona in Margareta Matzenauer se je morala vdati usodi. Polagoma pa se je le dala prepričati, da je njen zakon bil v resnici nezmišeln in ponižujoč, to tem bolj, ker je bivši sofer potom infamnega novinskega intervjuja iznesel vse dražestne občutke gledališke umetnice v široko amerikansko javnost. Privodila je zato tudi s svoje strani v ločitev in ameriško sodišče je pred par dnevi z izrekom ločitve končalo to romantično zgodbo.

Frater — ubijalec

To ni naslov kaknega kriminalnega romana, temveč pravo in avtentično dejstvo. V italijanski državni kaznilnici v Augusti nosi našito številko 4437 frater Clavolino, ki je leta 1920. bil obsojen na 23 let in 4 mesece težke ječe. V januarju 1916. je ubil svojega opata patra Nicola Grossija v samostanu San Giovanni v Teduciju.

Frater Salvatore Clavolino, tipičen Italijan, energičen, brez skrupulov, brutalen in brezvesten, bi gotovo našel v Stendhalu svojega poveljevalca. Mladenič, ki mu vrataraka halja ni mogla umiriti plutja vroče krvi, je nekoliko let svoje samostanske kariere vodil prav lahkoživo življenje. Izpovedoval je devotke in mlade žene in si v tem priboril izvrstno rutino in osvajanju nežnih src. Njegovi uspehi so bili uprav baje-slovni in le Don Juan bi mu mogel konkurirati v današnjih časih.

Toda tudi ta profesionalni ženskar si je zlomil tilnik. To je napravila ljubezen. Frater Clavolino se je strastno zaljubil v pevko Nino d'Ambrosio. Za njo je storil mnogo budalosti, mnogo sleparstev, izposojeval si je denar, kradel ga svojim staršem, dokler končno ni ubil svojega poglavarja, hoteč se polastiti samostanske blaginje. Lepa Nina mu je

namreč hotela odpovedati ljubezen, zato ji ne dobavi veliko, veliko denarja. Sedaj je fra Clavolino pisar v kaznilnici in ne misli več na sapojljivi tonaki svet. Te dni ga je obiskal poročevalec nekega italijanskega lista, ki poroča med drugim, da se naš frater hudo pritožuje nad pravosodjem, ki ga drži pod ključem, ko bi vendar v syrobodi lahko koristil svetu v marišem in mnogodem.

Indijsko gledališče

Indi ljubijo gledališke predstave. Navadno se igra pod milim nebom, včasih v sencí košatega drevesa ali pa pod plah-tami. Kulise so v pisanih barvah. Ženske uloge igrajo dobro maskirani moški. Dejanje iger je zajeto ali iz narodnih pravljic, epov ali iz življenja. Tudi balet plešejo le dečki. Kostimi so pestri, ker Indi ljubijo pisanost. Pred predstavo svira orkester piščalk, godalnih instrumentov in bobnov. Zlasti bobni igrajo važno ulogo. Prestava začena okoli 5. in traja včasih pozno v noč. Gledalci smejo sesti kamor hočejo. Glasno odobravanje in ugovarjanje je dovoljeno. Ženske smejo jemati otroke s seboj. Nič ne škoduje, ako otroci včasih jokajo. Toda ženske z otroci sede ločeno od moških za platneno steno. Obenem smejo gledalci pušiti, tretji orehe in jesti riž. Predstava traja čisto preko polnoči. Poleg iger se namreč vedno tudi pleše in poje. Gledalci so zelo lahko zadovoljivi in ne zahtevajo niti dovršenosti niti točnosti. Vsa prireditel ima verski značaj in ima hkratu namen ubijati dolgeas. Ako predstava ni všeč, se začno gledalci razgovarjati, ako govori igralec pretho, mu to na glas povedo, ako igra dobro, ga takisto takoj glasno pohvalijo. Indi so kakor otroci in kažejo zadovoljstvo in nezadovoljstvo brez ženiranja. Gledališča pa imajo po vseh mestih in mestech ter celo po večjih vaseh.

Pravična sodba

Srbska narodna pripovedka.

V Sarajevu je neki žid izgubil zašto možno z denarjem. Dal je to oklicati in obljubil sto grošev tistemu, ki bi jo našel. Potem, ko je klicar prebrazil vse ulice, pride seljak z možno v roki: «Glej, trgovec, najbrže je to tisti denar, ki si ga izgubil.» Ves iz sebe od radosti popade žid možno, jo razproje in začne šteti denar. Ali koj se njegovo veselje izpremeni v žalost, ko pomisli, da mora dati sto grošev tistemu, ki jo je našel in jame premišljati, kako bi mu jih ne dal. Ko tako sešete denar, reče seljaku: «Ti si torej, prijatelj, vzel že svojih sto grošev? V možni je bilo osemsto grošev, sedaj pa jih je samo sedem sto. Prav si storil! Hvala ti!»

Revež se prestraši, ko je to čul in bolj ga je bolela nezaluzena obdolžitev nego izgubljenih sto grošev. Zato se jame zaklinjati in rotiti, da se ni niti dotaknil niti denarja, ampak je vse tako prinesel, kakor je našel. Žid pa ostane trdovratno pri svojem.

Tako se malo po malo spreta in jo primahata h kadiju, da razsodi. Oba pri-sežeta: žid da je bilo v možni osem sto grošev in je sedaj samo sedem sto, seljak pa, da se ni denarja niti dotaknil, nego ga je tako prinesel, kakor ga je našel.

Tedaj jma modri kadl, ki je spoznal kaj je in kako je, razsodi tako-le: «Oba imata prav: ti trgovec si izgubil osem sto grošev, ti, seljak, pa si našel samo sedem sto; ni torej to denar tega trgovca, ampak nekoga drugega. Nesi tedaj denar domu in drži ga, dokler ne pride oni, ki je izgubil samo sedem sto grošev; ti, trgovec, pa čakaj, dokler se ne oglasi tisti, ki je našel osem sto grošev!»

Priporoča se spedičija

R. RANZINGER

Ljubljana — Jesenice. 83

Kakor okamenel čaka na katastrofo. Karvin pa mu pravi: «Pierre, ona je sada sretna... To je u istini njezin svadbeni let...»

Polblazna Beata, ki je slučajno zaznala za namero, pride prepozno. Katastrofa nastopi točno, svatbeni let se konča s smrtjo obeh zaljubljenih obenem s Pierrovo propastjo, ki se mu izvije iz prsi: «Gospode, ti znaš: nisam htio da ubijam — htio sam da ljubim!»

Kritika hvali na Begovičevih delih brzo orijentacijo napram časovnim pritiskam, impresivnost v izboru sloga in sujetov in strokovnjaško postopanje v formi in kompoziciji. Njegovo dolgoletno delovanje kot dramaturg na Dunaju in drugod mu daje nenavadno dovršenost v dramatski koncepciji. V svojem bistvu je lirski in njegova lirika je zavedno in programatično moderna. Med pesniki, ki so več ali manj vplivali nanj, bi bilo imenovati Maeterlincka, Vojnovića in velikega mojstra dramske tehnike, Sardonia. Kulminacija Begovičevega talenta leži v kulturnem miljeu.

Vse navedene lastnosti izkazuje tudi «Svadbeni let», ki je vsekakor lepo delo. Odlikujejo ga živahni, elegantni, prijetno tekoči dialogi, v katerih zaslediš mestoma čisto, vznešeno liriko in lepo vrsto

duhovitih sentenc, večinoma o ženskah in ljubezni. Da je drama tehnično skrbno izdelana pri dramaturgu njegovega kova ni čudno, pač pa se zdi nemara baš radi tega nekam skonstruirana, potek dejanja sam v sebi preumotiviran. Posvoda slutiti večšo avtorjevo roko, vrstečo sceno na sceno, pogrešaj pa pravega, globokega dramatičnega življenja. Najmočnejša, dasi ne najboljše narisana figura je Pierre, mnogo manj posrečen je Mario, ki vpliva s svojim brezobzirnim manjem odbijajoče na gledalca, pričakujočega v njem blestečo osebnost, da motivira njegove izredne uspehe. Res je, da baš ta vloga mnogo zahteva od igralca samega. Najslabše očitana je menda Blanche, nejasna v duševnem razvoju in borbi, ki jo izlove v njej ljubezen dveh mož, dočim je Beata sijajno pogodena.

Drama je efektna in močno učinkuje, saj je fabula interesantna, a milje, kamor je dejanje postavljeno, nekaj povsem novega. Zato se bo gotovo udomačila na boljših jugoslovnskih odrh in morda tudi v tujini.

Zagrebske uprizoritve so bile igralsko kakor scenično precej slabe, delo je gotovo zaslužilo kaj boljšeja. Kljub temu avtorja in njegovo hčerko (v vlogi Blanche) ponovno kličejo na oder.

Gustav Štilli.

Razmah vsaktere organizacije, kakor tudi uspehi kateregakoli društva, razvoj velikih idej in njih vskorenjenje med narodom, vse to odvisi od energije in vztrajnosti onih oseb, ki so prevzele vodstvo organizacije v svoje roke. Temeljito poznanje ideje, smoteno in nesebično delo, ki ima za svoj cilj razširjenje dotične misli, globoko prepričanje o dobrinah ideje za celoto — narod, človečanstvo — so sredstva, s katerimi si pomagajo propagatorji pri dosegu svojih ciljev. Zato ima vsaka organizacija gotove izrazite osebnosti, ki so v ožji zvezi z začetkom ali z razvojem organizacije in v njih leži velik del zgodovine dotične organizacije. Enako je tudi v slovenskem, oziroma v jugoslovenskem Sokolstvu, ki obhaja letos 30letnico svojega obstoja. Objektiven zgodovinar bo moral priznati, da je bil razvoj južnega Sokolstva v prvih tridesetih letih počasen, to pa ne samo zaradi takasnih žalostnih narodnostnih prilik, ampak tudi zaradi neuporabnosti sokolske ideje v zmislu Tyrševih načel in nemalo tudi zaradi tega, ker ni bilo med Sokoli one izrazite osebnosti, ki bi se bila z vso dušo poprijela Tyrševih naukov in jih presadila v južne dele slovanskega naroda.

Šele leta 1898. se je pojavil v telovadnici »Ljubljanskega Sokola« mladenič Viktor Murnik, tedaj še visokošolec, pa izborni telovadelec, ki pa je imel takoj vpliv na vodstvo telovadbe in obenem na razvoj Sokolstva sploh. Prihodnje leto je bil izvoljen za predtelovadca, leto pozneje se že udeležil tekme na vse-sokolskem zletu v Pragi in leta 1897. je bil izvoljen za načelnika ljubljanskega Sokola. V resnici pa je že pred formalno izvolitvijo bil duša vse telovadbe. Sedaj se je pričelo njegovo sistematično delo za prerojenje slovenskega Sokolstva. Studiral je češko sokolsko literaturo, elasti Tyrševa dela in jo prevajal v slovensko. Pri tem se je ugodil v pravo sokolsko idejo in brez pretiravanja lahko trdimo, da je bil mladi Murnik prvi Slovenec, ki je resnično pojmoval globoko misel Tyršev in ki jih je zanesel med mlade telovadce Ljubljanskega Sokola. Obenem je prevajal tudi češko telovadno literaturo v slovensko in ustvarjal povsem novo slovensko telovadno terminologijo. Okrog sebe je zbral četo mladih navdušenih telovadcev, ki jih je poučeval o sokolski ideji ter o praktični in teoretični telovadbi. Ko jih je temeljito vzgojil in poučil, jih je poslal v razne kraje, kjer so v njegovem duhu nadaljevali sokolsko delo. S tem je ustvaril nove temelje pravi sokolski ideji po vsej Sloveniji.

Seveda to prerojenje ni bilo brez boja in odpora s strani starejše sokolske struje. Toda neumorno in vztrajno delo ter vidni uspehi, ki jih je dosegel s svojo metodo, so kmalu prepričali starejšo članstvo, da je dr. Murnik na pravi poti. In vedno novi načrti so se porajali v njegovih mislih. Vse je izvedel do prave popolnosti, zato je pridobil od dne do dne na veljavi in njegov vpliv je rastejal. Uvedel je telovadbo članic in naraščala ter s tem izpopolnil delo v telovadnici.

Po desetletnem delu je uvidel, da je slovensko Sokolstvo toliko napredovalo, da bo zmoglo svoj strokovni list in leta 1904. je izdal prvo slovensko sokolsko glasilo »Slov. Sokol«, ki ga je urejal in izdal do svetovne vojne v letu 1914. — Razvoj mladih čet je že toliko narasel, da je isto leto (1904.) priredil II. vsesokolski zlet v Ljubljani, kjer se je šele izkazalo, v koliko je Sokolstvo napredovalo. Po zletu se je oprijel reorganizacije slovenskega Sokolstva, ustanovil Slov. Sok. Zvezo in pozneje župe.

Pa tudi izven domačih mej je navezal dr. Murnik stike s Sokolstvom in z mednarodno telovadno zvezo. Slovenski Sokoli so se častno udeleževali pod njegovim vodstvom hrvaških in čeških vsesokolskih zletov in mednarodnih telovadnih tekem, tako da je slovensko Sokolstvo točno sledilo češkemu Sokolstvu.

Svetovna vojna in zadnji dve leti pred njo, ko je vlada prepovedala III. vsesokolski zlet v Ljubljani, so sokolsko delo nekoliko zaustavili. Zato je pa s tem večjo energijo započelo sokolsko delo po ustanovitvi naše nove domovine. Ujedinjenju jugoslovenskega Sokolstva so sledili manjši zleti in v preteklem letu I. jugoslovenski vsesokolski zlet, ki ga je vodil zopet brat dr. Murnik. Prve dni po prevratu dr. Murnik ni bil na vodilnem mestu, a leta 1920. je bil zopet pozvan na mesto Saveznega načelnika, kjer deluje še danes z isto mladinsko navdušenostjo in nezmanjšano energijo kakor v prvih letih svojega sokolskega dela.

Letos poteka 30 let, odkar je dr. Murnik vstopil v telovadnico kot sokolski delavec in sokolski organizator. V teku te dobe je postal preroditelj slovenskega Sokolstva, ustvaril je slovensko telovadno terminologijo in ustanovil telovadno in sokolsko literaturo. Njegov nastop v slovenskem Sokolstvu je tako izrazil in samostojen, da bi ga lahko imenovali novoustanovitelja slovenskega Sokolstva, zakaj dr. Murnik v svojih literarnih delih ni samo vesten posnemovalac in prevajalec češke telovadne literature, ampak se je znanstveno ugledil v vedo telesnih vaj in samostojno ter globoko utemelje-

no razvijala nove pojme in v svojih razpravah kritično obdeluje ter razlaga telovadni sestav velikega misleca dr. Tyrša.

Murnikovo delo je bilo v razvoju slovenskega Sokolstva absolutno potrebna etapa. Zidaj, ko se je razvilo jugoslovensko Sokolstvo, prihaja ta zdrava stran v dobro celokupni organizaciji, ki ne sme prezreti naukov in strogosti Murnikovega dela. Razvoj in napredek gre naprej in še naprej, a brez njega ne bi mogel biti soliden in trajen. Murnikovo delo še ni končano. Zdrav in krepak — dokončal je pretekli mesec šele 49. leto svoje starosti — deluje, ustvarja in gradi z vso njemu lastno energijo še nadalje v naši sokolski organizaciji, da jo dviga od leta do leta na višjo stopnjo. Naj bi to njegovo delo trajalo še dolgo vrsto let, naj bi se razvijalo v novem našem širokem jugoslovenskem okviru, novim nalogam Sokolstva primerno, da postane to Sokolstvo mogočen sodružnik in činitelj za najtesnejše narodno ujedinjenje neizprosno branitelj končno dosežene Svobode! Zdravo!

Ustanovni občni zbor Sokolskega društva v Gornjem Logatcu

V neposredni bližini zapadne meje naše države si je jugoslovensko Sokolstvo osnovalo novo postojanko, ki bo zavzemala važno pozicijo v sokolski verigi, oklepajoči granico, ki nam jo je vsilila krivična razmejitev po svetovni vojni. Z oktobra lanskega leta se je osnoval pripravljalni odbor, ki je takoj začel s svojim delom, tako da je na ustanovnem občnem zboru, ki se je vršil v nedeljo dne 22. aprila t. l., podal že razveseljivo poročilo o svojem delu in o svojih uspehih. Po poročilu posameznih delavcev v pripravljalnem odboru je sklepali, da so v Gornjem Logatcu dani vsi predpogoji za uspešen razvoj sokolskega društva, ako bo članstvo v bodoče z isto vnemo delovalo kakor doslej. Ustanovni občni zbor je bil prav dobro obiskani, udeležilo se ga je okoli 40 članov in 30 članic, tako da so bili prostori pri »Korlinu« popolnoma zasedeni. Tudi sosednje Sokolsko društvo v Dolnjem Logatcu se je udeležilo občnega zbora po deputaciji osem članov, župno predsedstvo Sokolske župe Ljubljana I je bilo zastopano po starosti br. dr. Krejčiju in po 6 članih, od Saveznega starešinstva pa sta bila navzoča brata Bajželj in Slajpah.

Predsednik pripravljalnega odbora brat Tavzes je otvoril občni zbor, pozdravil navzoče in utemeljil ustanovitve društva. Sicer obstoja Sokolsko društvo v sosednji občini, toda oddaljenost in lokalne neprilike so bile vzrok, da se članstvo iz Gor. Logatca ni v toliki meri udeleževalo sokolskega dela v Dol. Logatcu, kakor bi bilo želeli in se je vedno pogostejše izražala želja po lastnem društvu. Da bo društvo lahko uspevalo, kaže že sedanje število članstva, ki znaša 79. Nato je poročal br. načelnik Prestor o dosežanjem delu v telovadnici, ki ne odgovarja potrebam, ker je premajhna in je brez telovadnega orodja. Vsič temu se je vršila telovadba od oktobra lanskega leta redno in si je društvo napravilo drog in kroge, konja pa si je izposodilo pri sosednjem društvu v Dol. Logatcu. Vaditeljski zbor šteje 4 člani in 5 članic, telovadcev je 14, telovadkinj 16, moške dece 14, ženske dece 16. S pozivom na članstvo, da poseča telovadbo in da starši pošljejo čim več naraščaja v sokolsko telovadnico, zaključil svoje poročilo. — Za razvoj društva neumorno delavna in požrtvovalna sestra Mica Rusova je poročala, da ima društvena blagajna nad 30.000 Din imetja in da je prosvetni odsek priredil že več dramatičnih predstav in akademijo ob obletnici odhoda Italijanov. Vsa poročila so bila z odobravanjem sprejeta.

V odbor so bili izvoljeni: za starost br. Miroslav Puppis, za namestnika star. br. Alojzij Gostiša, za predsednika prosvetnega odseka br. Leopold Punčuh, za načelnika br. Joža Prestor, za odbornike: Elči Ferjančičeva, Karel Gostiša, Fran Marinko, Ivan Rihar, Mica Rusova in Fran Tavzes; za namestnike: Ivanka Lenassijska, Valentin Leskovec in Ivan Petek; za pregledovalca računov: Irena Čukova in Josip Rus; v prosvetni odsek: Malči Ferjančičeva, Mica Godinova, Roza Gostiševa, M. Kune, Valentin Leskovec, Anton Nagode, Rozalka Tavzesova, Fran Tavzes in Avrelja Vrežečeva; v stavebni odsek: Alojzij in Karel Gostiša, Iv. Marinko, Iv. Petek in Iv. Rihar; za župnega delegata Joža Prestor; za delegata v sabor Fran Tavzes.

Pri slučajnostih je pozdravil občni zbor v imenu J. S. S. br. Bajželj poudarjajoč, da le vztrajno sokolsko delo rodi napredek v sokolskih društvih in da nasprotstva sokolskih protivnikov ne smejo biti povod nevelavnosti, ampak nasprotno mora to podžgati vse k še večji agilitnosti. Starosta Sokolske župe Ljubljana I br. dr. Krejči je pozdravil navzoče v imenu župe in ljubil društvu vso pomoč, ki jo mu župa more dati. Br. Slajpah je tolmačil v lepih besedah zadnjo poslanico J. S. S. in resolucije iz beograjske skupščine, čemur so navzoči z navdušenjem pritrjevali. Br. Punčuh je kot župan pozdravil občni zbor in priporočil staršem, da pošljejo svoje deca v sokolsko telovadnico. Ob sklepu je br. Tavzes priporočal vsem, da se z vso gorečnostjo oprimejo sokolskega dela, da si čim prej postavijo svoji lastni dom.

kjer se bo moglo društvo šele uspešno razvijati. Po občnem zboru, ki je prav lepo uspel, so zborovalci na predlog brata dr. Krejčija zbrali lepo vsoto 666 Din za nabavo novega telovadnega orodja, ki ga društvo tako zelo potrebuje.

Murnikov večer v proslavo tridesetletnice Murnikovega delovanja v našem društvu, se vrši v soboto dne 28. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani »Kazina«, na kar še enkrat opozarjamo in vabimo svoje članstvo ter Sokolstvo sploh. Kroj civilni Sokoli in Sokolice naj se pri vstopu legitimirajo s članskimi izkaznicami. Zdravo! Sokolsko društvo v Ljubljani.

Proslava sokolskega jubilarca. Preteklo soboto je sokolsko društvo I. v Zagrebu proslavilo 30letnico sokolskega delovanja br. Dragutina Sulceja. Proslava je bila prava manifestacija sokolskega bratstva in ljubavi. Jubilarca so pripeljali v lepo okrašeno dvorano članic odbora, zastopniki saveza, župe in armijske oblasti. Pozdravil ga je brat Brozović, v imenu JSS pa br. dr. Lazar Car, ki mu je izročil spominski ploščo na marmornati podlagi, delo kiparja Kerdiča. Tudi delegati drugih sokolskih društev so slavljencu čestitali in ga obdarovali.

Ljubljanski Sokol ponovno opozarja svoje članstvo, da je sprejel na svojem zadnjem občnem zboru nova pravila, po katerih ni več takozvanih podpornih članov ampak so vsi člani enaki in se samo interno delijo v telovadeče in netelovadeče. Nova pravila obsegajo več novih določb, ki omogočajo društvu začetni na podlagi posebnega poslovnika s čiščenjem vrst svojega članstva. Sokolstvo mora postati moralna elita naroda, njegov ponos in vzor celemu svetu. Kdor noče uravnati svojega javnega in privatnega življenja po strogih sokolskih načelih, mora rad ali nerad zapustiti naše vrste. Pot do pravega spoznanja in pojmovanja sokolstva pa pelje skozi telovadnico. Le večletno redno in vztrajno delo v sokolski telovadnici lahko napravi iz navadnih ljudi prave Sokole. Zato je na podlagi pravil določilo društvo, da mora vsak član in članica, ki je po vojni vstopil v našo organizacijo, vsaj do izpolnitvega 26. leta redno obiskovati telovadbo svojega oddelka. Samo v prav izjemnih primerih se mora na predlog vaditeljskega zbora neposredno opravičiti. V interesu zdravja vsakega posameznika je pa želeli, da telovadi vse članstvo do najpoznejših let, obvezna pa je telovadba za enkrat samo do izpolnitvega 26. leta. Pozivljamo torej vse članice in članke, naj nemudoma začnejo telovaditi in tudi vztrajajo v vrsti telovadečega članstva. Kdor pa nikakor ne more ali ne sme obiskovati telovadbe, naj se med telovadnimi urami zglast z dokazi o izredni telovadni zapreki pri pooblaščenem zastopniku oziroma zastopnici vaditeljskega zbora na galeriji telovadnice v Narodnem domu. O veljavnosti upravičitve bo sklepal vaditeljski zbor in odbor. Proti vsem se ne 20 let starim članom in članicam, ki do 30. aprila 1923 ne začnejo redno telovaditi in se na zgoraj omenjen način tudi zadostno ne opravičijo, bo društvo primorano postopati v zmislu pravil in posebnega tozadnega poslovnika ter jih bo črtalo iz svoje srede. Telovadne ure članov so v ponedeljek, sredo in petek od 19.30 do 20.30 oziroma 20.30 do 21.30, članic pa v torek in soboto od 19.15 do 20.15. — Zdravo!

Protialkoholni dan Sokola I. v Zagrebu. Sokol I. v Zagrebu je priredil v torek dan borbe proti alkoholu in alkoholizmu. Članstvu in naraščaju je br. Milutin Urbanj predaval o škodljivosti alkohola. Njegova izvajanja so spremljale filmske slike, ki so kazale pogubne posledice preoblega uživanja alkoholnih pijač.

Prednjački zbor Sokolskega društva v Šiški javlja izpmembo urnika, ki stoji v veljavo dne 30. aprila t. l., kakor sledi: ženska deca: sredo in soboto od 5.20 — 6.30, moška deca, a: torek in petek od 5.30 — 6.45, moška deca, b: sredo in sobota od 6.45 — 8, ženski naraščaj: ponedeljek in četrtek od 6 — 7.50, moški naraščaj: torek in petek 7 — 8.15, članice: ponedeljek in četrtek: 8 — 9.15, člani: torek in petek od 8.30 — 10.15. PZ.: sredo in soboto od 8.30 naprej. Zdravo!

Kraljev dar Štipskemu Sokolu. Kralj Aleksander je odredil, da se sokolskemu društvu v Štipu iz njegove blagajne nakaže primerna vsota za nabavo sokolskih potrebščin.

Delovanje sokolskega društva v Karlovcu. Dne 15. t. m. je v sokolski šoli v Karlovcu predaval prof. Franjo Crnić o »Psihologiji žene«. 18. t. m. pa je prof. Šumonia nadaljeval svoje zanimivo predavanje o »Zgodovini jugoslovenskih plemen«. V telovadnici društvo pridno deluje in se pripravlja za župni zlet, ki se vrši 29. junija in ki bo manifestacija idealov in dela jugoslovenskega Sokolstva v področju novomeške župe.

Savez ruskega Sokolstva. Rusko Sokolstvo je skušalo organizirati sokolske župe. Dosedaj se je posrečilo organizirati župe v Tulu, petrograjsko in zakavkaško. Župe so organizirane v »Vseskopskem sokolskem savezu«. Predsednik saveza pa je br. Dormidontov, načelnik pa br. Gorčin. Komunisti so seveda skušali razbiti tudi Sokolstvo, ker se noče postaviti v njihovo strankarsko službo, toda njihovi načrti se dosedaj niso posrečili.

Gospodarska vprašanja

Industrijsko-obrtna izložba v Mariboru

(Od 15. do 26. avgusta 1923.)

Pripravljalna dela se vršijo v polnem teku. V vrhu smotrenejšega delovanja so se izvolili posamezni odseki, kakor finančno-gospodarski, tehnični, propagandni, prometni odsek in drugi. Že sedaj prihajajo iz vseh krajev širom Slovenije in tudi iz Prekmurja, odkoder je bila na lanski razstavi razmeroma slaba udeležba, številne prijave in vprašanja glede razstave.

Prijavnice so oddane v tisk. Kakor hitro bodo dotiskane, se razpošljejo vsem zainteresiranim. Rok za prijavo bo objavljen pravočasno. Informacije glede udeležbe in dodelitve prostorov daje že sedaj pisarna razstavnega odbora v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 22, kamor se je mogoče obračati tudi telefonično na številko 325.

Izkaznice za polovično vožnjo na vseh progah v naši državi se bodo razpošlele takoj, ko dospe rešitev tozadavne vloge.

Kakšna dela naj razstavijo posamezni obrtniki? To vprašanje reši vsak obrtnik najlažje sam. Razstavi to, kar znaš sam napraviti in česar si se učiš. Ne oziraj se na druge, ampak delaj po lastni inicijativi. Skrbeti pa mora vsak razstavilec za to, da bo delo pravočasno dovršeno in dostavljeno na razstaveni prostor.

Vsa društva opozarjamo na razstavo. Ob tej priliki bo prihitelo v Maribor mnogo tujcev. Zato bi bilo priporočljivo, da bi razna društva prirejala svoje običajne prireditve in zabave v času razstave, ker bi na ta način dosegli boljši materialni uspeh, obenem pa prikazala tujcem naše družabno življenje. Da ne bi posamezna društva prirejala ob istem času ter delala drug drugemu konkurenco, naj bi sporočili čas in kraj prireditve razstavnemu odboru, ki se bo pri svojih eventualnih prireditvah na to oziral.

Oddelek za vajeniška dela. Kakor na lanski razstavi, bo tudi na letošnji poseben oddelek za vajeniška dela, na kar že danes opozarjamo vse mojstre s prošnjo, da svoje vajence vzpodbujajo k čim številnejši udeležbi. Lanska razstava je pokazala, kako koristne so take razstave tudi za vajence, ker jih vzpodbujajo k vztrajnosti in marljivosti, na drugi strani pa obenem dokumentirajo sposobnost mojstra.

Razstveni katalog izide ob priliki otvoritve razstave in nudi za vse razstavilence kakor tudi druge interese najboljše priliko za uspešno in trajno reklamo. V kratkem objavimo vse upravičence za nabiranje oglasov ter upamo, da se bodo kataloga vsi razstavilci, kakor tudi trgovci, gostilničarji, denarni zavodi in drugi v kar najboljšeji meri poslužili.

Razstava predmetov, ki se pri nas ne izdelujejo. Na razstavi bo poseben oddelek za one predmete, ki se pri nas do sedaj ne izdelujejo, pa bi se po vrsti materiala in po načinu izdelave lahko izdelovali tudi v naših obrtnih in industrijskih podjetjih. Namen tega važnega oddelka je, seznaniti naše obrtništvo in industrijo z vsemi takimi predmeti, ker bi se lahko nekateri z malimi investicijami izdelovali tudi v že obstoječih podjetjih. Vsakdo se naproša, da sporoči razstavnemu odboru vsak tak predmet, o katerem misli, da se pri nas še ne izdeluje, kakor n. pr. lvske palice (stolčki) in slišno.

Nemška marka

Spominjamo se še, da je deviza New York v Berlinu notirala v početku tega leta okoli 50.000 mark. Intervencijski politiki Nemške državne banke se je posrečilo, popraviti tečaj na okoli 20.000 mark. Na tej višini se je vzdržala nemška marka približno poltretji mesec. Cene v državi, ki so s padanjem valute zrastle, so se morale tekom tega časa zopet prilagoditi vrednosti marke.

Dne 18. t. m. je deviza New York nenadoma poskočila na preko 30.000 mark, a se je naslednje dni istotako nepričakovano zopet popravila in pričela predvčerajšnjim ponovno slabeti. Tudi v Nemčiji kakor v drugih državah ob takih prilikah iščejo varnost za padeč. Tako tudi v Nemčiji valjavo krivdo na spekulacijo, toda radi pri tem pozabljajo, da marka absolutno nima pogojev, da bi se vzdržala vsaj prilčno na sedanji višini. Primerjajmo samo obtok bankovcev v Nemčiji v početku leta z obtokom po zadnjem izkazu:

31. januarja 1923.	... 1280 milijard
28. februarja	... 1984 "
29. marca	... 5512 "
7. aprila	... 5624 "
15. "	... 5888 "

Obtok bankovcev v Nemčiji se je potemtakem povečal tekom poltretjega meseca za nad 850 odstotkov. Pri tako ogromni inflaciji mora pasti vrednost denarja in ni mogoče misliti na stabilizacijo, ako pri tem niti ne upoštevamo kritičnega položaja nemškega gospodarstva vobče. Pomagati ne more niti še tako izdatno umetno podpiranje markinega tečaja. To so samo injekcije, ki nekoliko zadržujejo katastrofo. Stroj za tiskanje bankovcev teče prehitro in poplava bankovcev mora prekriti vse račune.

Prvo, kar je potrebno za stabilizacijo marke, je, da se prične zavirati inflacija. Nenadno povišanje diskonta Državne banke od 12 na 18 odstotkov bo kredit znatno podražilo in povzročilo mogoče manj zahtev po kreditu. Poleg tega na-

poveduje vlada dalekosežne odredbe v svrhu stabilizacije marke. V takem položaju, v kakršnem se nahaja sedaj Nemčija z ogromnim primanjkljajem v državnem proračunu, je na večji uspeh težko misliti.

DOBAVE

Dobava pohištva in namiznega orodja. Pri oddenju za mornarico v Zemunu se vrši 5. maja ob 11. dop. ponovna ofertalna licitacija glede dobave pohištva in namiznega orodja za Pomorsko vojno akademijo v Oružu.

Prodaja stare vojaške opreme (obleke). Pri upravi zavoda za izradu vojne odeje II. v Sarajevu se vrši 5. maja dražnja stare vojaške obleke.

Prodaja škartnega materiala in sodov. Pri tobačni tovarni v Ljubljani se vrši 7. maja ob 11. dop. dražnja 60 tisoč kg odpadkov belega kartona, 12.400 kg odpadkov rujavega kartona, 14 tisoč kg odpadkov raznega papirja in 80 komadov starih sodov od olja.

Dobava etiket (envelop) in pečatki. Pri upravi smodnišnice v Kamniku se vrši 7. maja ob 11. ofertalna licitacija glede dobave 85.000 etiket (envelop) in 300.000 pečatki.

Dobava ovsa. V intendanci Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se skle ne 30. t. m. ob 11. dop. direktna pogodba za dobavo 120.000 kg ovsa.

(Predmetni oglasi so v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.)

— Inozemski premog za železnice. Od prevrata so jugoslovenske železnice kriče svoje potrebe premoga iz domačih premogovnikov in le za industrijska podjetja se je uvažala nematna količina inozemskega premoga. Nedavno se je pa vlada odločila, da naj se tudi za železnice uvažja ta premog. V to svrhu so se pričela pogajanja z angleškimi in rumunskimi premogovniki. To baje zato, da v slučaju kakke stavke ne bo radi pomanjkanja premoga oviran železniški promet.

— Zadržna zveza v Trstu. Po prevratu so zadrge, ki so padle pod italijansko oblast, osnovala svojo Zadržno zvezo s sedežem v Trstu. Ta zveza je začela posloovati 1. junija 1921. Iz objavljenega poročila in računskega zaključka Zadržne zveze v Trstu za prošlo leto posnemamo nastopno: V zvezi je vključeno 127 zadrug, to je 85 denarnih, 32 konzumnih, 6 mlekarških, 1 vinogradniška, 2 stanovanjski in 1 milnska zadruga. Od 85 kreditnih zadrug jih je izkazalo 81 v bilanci 1921. 36.484 članov in 84.118.100.72 lire prometa. Od 42 gospodarsko-produktivnih zadrug jih izkazuje 37 v bilanci za leto 1921. 8.114 članov in 18.722.425.61 lire prometa. Skupni denarni promet zveze je znašal v letu 1922. 14.772.404.90 lire.

— V zadržni register se je vpisala: Zadržna elektrarna na Vrhniki, r. z. z. o. z. Izbrisali sta se: Zlvinorejska zadruga v Ihanu in Zlvinorejska zadruga v Smartnem pri Kranju.

— Carinarica v Velikem Bečkerek. Carinski svet je donesel odlok, ki ga je potrdil finančni minister, da se otvori v Velikem Bečkerek carinarica II. reda.

— Transportna d. d. »Čechoslavija«. Z ozirom na notico o tej družbi v našem listu z dne 3. m. m. se nam poroča, da je »Čechoslavija« slovensko podjetje, ki si je mnogo prizadevalo, da se tuji kapital Nemcev in Madžarov osredotoči v slovenskih rokah.

— »Orient«, medn. trg. sped. in sklad. d. d. v Mariboru naznanja, da je v smislu sklepa upravnega odbora odpuščen iz službe njen bivši ravnatelj Albert Pečevnik. Imenovani nima z družbo v naprej nikakih stikov ne kot ravnatelj in ne kot upravni svetnik.

— Konferenca za revizijo mednarodne konvencije o tovrnem prometu se sestane početkom maja v Bernu in bo trajala okoli mesec dni. Zastopana bo tudi Jugoslavija.

— Avstrijsko posojilo. Z Dunaja poročajo, da se bo prvi del dolgodolnega avstrijskega posojila razpisal koncem maja ali vsaj junija.

— Uvedba dnevnega deviznega klirninga v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da se bo najbrž v prvi polovici maja uvedel dnevni (razen sobote) devizni klirning.

— Razdržavljenje italijanskih državnih železnic in njihova izročitev privatnemu gospodarstvu je gotova stvar. Država izroči železnice privatni družbi za dobo 30 let; po poteku te dobe traja koncesija vedno zopet 15 let, ako se pogodba ne odlove dve leti pred potekom dobe.

— Zopet polom češke banke. »Prager Tagblatt« poroča, da je Popradska kreditna banka zaprosila za poravnalno postopanje. Pasiva znašajo 6 in pol milijona, aktiva pa 3.800.000 Kd.

— Banque Industrielle de Chine. Iz Pariza javljajo, da je preiskava proti omenjeni banki, ki je pričela v oktobru 1920., končana. Predsednik upravnega sveta Berthelot, bivši generalni svetnik Pernot in več članov upravnega sveta, med temi senator Berchot, so izročeni sodišču.

— K povišanju diskonta v Nemčiji. Kakor smo že poročali, je Nemška državna banka povišala z 23. t. m. menični diskont od 12 na 18 % in lombardno obrestno mero od 13 na 19 %. To se ujemlje tako, da je doslej zavod imel zate tako nizek diskont, da se ni preveč podraževala legitimna potreba po denarju. Od povišanja diskonta se pričakuje tudi izdaten vpliv na inflacijo in kredite.

Objave

* Jurjevanje na Ljubljanskem gradu bo letos 6. maja ves dan. Ker je gralsko dvorišče premajhno, se vrši jurjevanje tudi na obsežnem prostoru pred gradom, da ne bo take neznozne gneče, kot je bila druga leta.

* Organizacija Jugoslovanskih Nacionalistov za Šiško, St. Vid in okolico pozivlja vse člane, da se sigurno udeležijo rednega članskega sestanka, ki se vrši danes ob 8. zvečer v gostilni pri «Korlunu» v Sp. Šiški, Celovška cesta 66. Udeležba obvezna! — Odbor.

* J. N. A. D. «Jadran» v Ljubljani ima danes v četrtek ob 8. zvečer debatni večer. Predaval bo tov. Stojan Bajič, cand. jur. o temi «Gospodarska in politična teorija socializma ter praksa». Udeležba za člane obvezna. Nečlani dobrodošli!

* Tovariši Triglavci! V spomin smrti narodnih mučnikov Zrinjskega in Frankopana priredi kulturnoizobraževalna sekcija na III. rednem sestanku v četrtek 26. aprila, na verandi pri «Tislerju» predavanje: Zarota Zrinjskih in Frankopana. Referira tov. fil. Baš Fr.

* Pravniški izlet v Krško. Zvesto starim tradicijam je sklenilo društvo «Pravniki» prirediti tudi letos pravniški izlet. Sporazumno z zagrebškimi tovariši, med katerimi vlada zato prav živo zanimanje je izbralo za kraj letošnjega sestanka prijazno mesto Krško ob Savi. Izlet se vrši na dan 10. maja Dopoldne (vlak iz Zidanega mosta doje v Krško okoli 9. ure) si bodo ogledali izletniki mesto, stari grad in Šrajbarski turn, popoldne pa se podali peš k Sv. Mohorju nad Rajhenburgom. Odhod proti domu ob 9. uri zvečer. Vabimo pravnike, da se udeležijo izleta v obilnem številu. Da moremo izposlovati znižano vožnjo, naj se izletniki prijavijo z dopisnico pri odboru najkasneje do 3. maja.

* Kino Matica v Ljubljani predvaja od 25. do 28. t. m. senzacionalno komedijo v šestih dejanjih «Princesa dolarjev», ki vzbuja s svojimi nadvse komičnimi prizori obilo smeha. V glavni vlogi svetovno znana Lotte Loring in Karl Kayser. Od 29. t. m. do 2. maja znana drama «Za jedan časak radosti».

* Kino «Ideal» v Ljubljani predvaja prihodnji četrtek, petek, soboto in nedeljo t. j. 26., 27., 28. in 29. t. m. filmsko novost «Kraljica mode, Vyetje». Glavno vlogo igra tukajšnjemu občinstvu zelo priljubljena igralka Lya Mara. Film je zelo interesanten in bo predvsem zanimal žensstvo, ker je pretežen del filmskega dela razkazovanje najmodernejših in najlepših toalet.

* Za zgradbo Sokolskega doma v Trbovljah so darovali po 200 Din: trvdka Gasparj & Paninger, Maribor in Posojilnica Trbovlje; po 100 Din: brat Jager Sebastian. Nadalje so nabrale o priliki sokolske maske gospa Batičeva 578 Din, gospodična Kitzer 75.50 Din in gospodična Plesković 55 Din. Ob priliki ko je tukajšnji gostitelj Križanec odpovedal Sokolu prostor za telovadbo, se je nabralo 55 Din. Vsem darovalcem bratska hvala. — Odbor.

* Darovi. Za ruskega begunca V. Z., bivšega kapetana in sedaj težkega invalida, so darovali: Alojzij Sešek. Za gradom 50 Din, Krmpotič, Domžale 20 Din, A. M. 5 Din, Hribar, Kranjska gora 10 Din, neimenovana gospa 30 Din, skupaj 115 Din. Denar smo izročili naslovljencu.

* Izgubila se je v Ljubljani v nedeljo popoldne med potjo od križa na Poti pod Rožnik do Zupanjeve vile mala trikotna zastavica, ki ima uvezane ciklame. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v trgovini Zupanc v Wolfvo ulici.

* Izgubljena torbica. Dne 7. t. m. dopoldne se je izgubila od Aleksandrove ceste do Vodnikovke trga črna usnjata torbica z malo vsoto denarja in 1 ključem. Pošten najditelj naj izroči izgubljeno proti nagradi na policijskem ravnanstvu.

? Ali ste že poslali na-ročnino za „Jutro“?

Mestni trg 10.
Kemični laboratorij
za izdelovanje desinfekcijskih sredstev. 678

Kühne's Export-Index
je adresar uglednih in dobavljivih industrijskih, eksportnih in importnih trdk.
Cena Din 60.—

Industrie-Compass

Rusije, Češkoslovaške, Ogrske in Jugoslavije
I, II. in III. zvezek 363

Skupne Din 400.—
ALOMA COMPANY,
anonimna in reklamna družba z o. z.
Ljubljana, Kongresni trg 3.

Mali oglasi

stanje v državnem devkom za laserte vrad do 20 besedi Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 par. — Plača se vedno naprej (izhodi tudi v znakih). Na vprašanje odgovarja uprava le, ako je vprašanje priložna znakom za odgovor ter manipulacijske pristojbine (1 Din).

Službe

„L' Union“, franc. zavarov. družba, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 33, sprejme praktikanca, popolnoma zmogljivega strojeplavja in stenografije. Zglasti se dne 30. t. m. 1481

Bivši oročnik
išče službe, če mogoče kot skladiščar ali kaj primerne, najraje v Celju ali okolici. Nastopi lahko takoj. Cenjene ponudbe pod «A. D.» na upr. «Jutra». 1476

Trg. pomočnika, 1467
mladega, agilnega in treznega, sprejme takoj trgovska firma J. Kušlan, Kranj (Gorenjsko).

Pekovski pomočnik
išče službe v mestu ali na deželi. Naslov pove uprava «Jutra». 1470

Deklica, stara 14 let, s primerno šolsko izobrazbo, želi vstopiti v trgovino kot učena. — Je pridna, pripravna in že nekoliko vajena trgovine. Obrniti se je na M. Čop, Mojstrana — Dvorje. 1480

Služkinja, čista, poštena, ki zna kuhati, malo šivati in ima rada otroke, lahko dobi trajno dobro službo pri boljši mali družini v Celju. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe na I. Sinkovec, Celje, Kersnikova ul. 5. 1406

Sprejme se 1464
izurjena šivilja za krpanje perila. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Šivilja».

Zastopstvo 1456
ekspertne trdnice ali industrijskega podjetja prevzame za vso državo SEHS ali samo za določene pokrajine agilen in reprezentativen potnik, proti plači ali proviziji. Ponudbe je poslati pod «Takoj ali pozneje» na upravo «Jutra». — Kupim tudi motorno kolo v slabem ali dobrem stanju.

Čevljarški pomočnik
od 26 do 40 let star, ki se razume na mero, vzorac, gorjenje dele in splošno na vsa mojstrsko spadajoča dela, se sprejme takoj. Plača po dogovoru. Leopold Prostor, pošta Gorenja vas nad Škofjo Loko. 1482

Strojeplavsko, 1450
stenografinjo, sprejemem takoj. Pogoj po dogovoru. Anton Koder, notar, Murska Sobota.

Vsestransko veziran **knjigovodja-bilantist** prvovrstna moč, z dolgoletno prakso in vzornimi izračuni, zmožen vseh vrst knjigovodstva, korespondence, kalkulacij ter organiziranja v največjih podjetjih, išče službo. Ponudbe pod «Emigrant» na upravo «Jutra». 1440

Sofer avtomobila, strojnik in elektromehaničar, radi premenitve mesa išče dobro in stalno službo. Ima dobro izpričevala in gre tudi izven Slovenije. Ponudbe pod «Lboff» na podružnico «Jutra», Celje. 1438

Strojnik 1431
in izkušen ključavničar išče primerne službe. Cenjene ponudbe z navedbo plače in pogojev je vposlati na upravo «Jutra» pod «Vesten».

Več čevljarških pomočnikov, 1417
prvovrstnih, se sprejme v pisarni čevljarne «Jadran» v Kranju. Plača po dogovoru.

Prodaja
več pletilnih strojev, dobrih, se proda. Naslov v upravi «Jutra». 1466

Prodaja vrtno lopo, dobro ohranjeno, radi pomankanja prostora, po zmerni ceni. Poizve se Zrinjskega cesta št. 8, visoko pritličje. 1458

Milinski inventar, raznovrstni, vodna kolesa, kolesa na palca, truge (pakistone), sita itd. napredaj. Ivan Bisjak, Moste, pošta Žirovnica. 1453

Tri pletilne stroje
garantirano v najboljšem stanju št. 10/50, 10/70, 10/70 proda Legat in drug, strojno pletilstvo, Begunje, postaja Lesce. 1448

Klavir
kratek, črn, prodam za Din 14.000. Naslov v upravnstvu «Jutra». 1426

Prodaja 1423
200 m² okroglega smrekovagaleza za teanje 8 do 22 m dolžine. Poizve se pri: Franc Grebenc, posestnik, Trbovlje.

Pohištvo: 1409
Spalnica, jedilnica, kuhinja, pisalne mize najceneje pri Erman & Arhar, mizarstvo, St. Vid 4 nad Ljubljano.

Čebulček namrečostaja
ter ga nudimo po znatno nižji ceni. Trgovina s semeni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. 1458

Pozor! 1306
Originalna «Puch» nova dvokolesa s torpido in dobro pnevmatik po Din 1900.—. Več najnovejših motorjev, novih in rabljenih ter različnih otroških vozovčev se po ceni proda. «TRIBUNA», Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Volno in perje 1469
vsake barve, vrste in količine po nizki ceni nabavi Karel Smith, Celje, Kocenova 7.

Stanovanja
Soba 1479
oddam dvema mirnim gospodom s 1. majem. Naslov pove uprava «Jutra».

Krasno stanovanje, parketirano, obstoječe iz velike spalnice, jedilnice in kuhinje, v lepem, cenem kraju Stajerske, oddam takoj radi odstopanja do začetka septembra proti domači hrani za eno osebo. Naslov v upravnstvu «Jutra». 1471

Mehilirano sobo
s hrano, eventualno tudi brez hrane, išče za 1. ali 15. maj mlad akademski uradnik. — Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Sredina ali periferija». 1465

Mehilirano sobo 1465
za dobo od dveh mesecev išče samec takoj, v mestu ali na periferiji mesta in plača vsako ceno. Ponudbe pod «Dobra cena» na upravo «Jutra».

Lokal
Primeren prostor
za krojaško delavnico se išče za maj ali junij. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Dobra najemnika». 1478

Velik lokal
s štirimi sobami, na najprometnejši cesti v Ljubljani, se za »vrgut, mogoče tudi že za maj 1923, odda v najem. Pripraven je za kako večje podjetje. Prostor obsega približno 120 m². Ponudbe je poslati na upravo «Jutra» pod «Podjetje». 1445

Nepremičnine
Velika hiša
s trgovinskimi in najemniškimi prostori v Ljubljani, se zamenja za bišo v Mariboru.

Ponudbe sprotoma gospa Matilda K., Gajeva ulica 42/L. Maribor. 1477

Prekrasna vila 1478
z 8 sobami, velikim vrtom, 4 kleti ter pritlikami, 20 minut od železniške postaje, se proda po jako nizki ceni. Istotam se proda Torbina 35 HP ter osebni avto. Naslov pove podružnica «Jutra», Maribor.

Nova hiša 1408
v Trzinu, pripravna za trgovino, vrt, 1¹/₂ orala zaračunane gozda in travnik ob državni cesti se proda. Več se izve pri Mihu Prelovšku, zidarskem mojstru v Depalvasi p. Trzin.

Vila pri parku z velikim starbiščem
posvešeno 23 oralom, vseh kultur, posloja in živina 1.600.000 K; **posvešeno 8 oralom 300.000 K**; **gostilna z ali brez posestva**; **hiše, vile, tovarne, graščine** in več posestev proda pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3. 1430

Vila 1428
dvodružinska, 6 minut od glavnega trga v Mariboru, z vrtom, v mirnem kraju, zidana leta 1914, brez popravil, vsako stanovanje obstoječe iz petih parketiranih sob, pred-sobe, kuhinje, kopalne sobe, elektrika, plin, vodovod, kleti, malo gospodarsko poslopje, stanovanje kupcu po dogovoru na raspolago, se radi družinskih razmer proda za Din 400.000.—. Ponudbe pod «Udobno stanovanje 2000» na podr. «Jutra» v Mariboru.

Dopisovanje
Gospodična Minka K., prosim dvignite pismo, poštnoležbo Ljubljana. 1475

Mlad obrtnik
želi znanja v svrhu ženitve z gospodično ali vdovo, do 26 let staro, s nekaj premoženjem. Ponudbe pod «Beko» na upravo «Jutra». Diskrecija zadržana. 1470a

Ženitna ponudba.
32 letni simpatičen uradnik na vodilnem mestu, s pohištvo, mesečno plačo 14.000 kron, sodno ločen, poročen z milijonarko, želi resnega znanja z mlado, inteligentno in simpatično gospodino, če tudi brez premoženja, ki ima blago srce in lep značaj in ki bi bila pripravljena skleniti zakon civilno ali pravoslavno. Upoštevajo se samo resne in ne anonimne ponudbe s sliko, ki se vrne, in katere je poslati na upravnstvo «Jutra» pod «Prijeten dom». Tajnost častna zadeva. 1474

Znanja
z mlado inteligentno gospodino, v starosti od 18 do 24 let, želi trgovsko usposobljen uradnik v svrhu ustanovitve samostojnega podjetja. Resne ponudbe s sliko naj se pošljejo pod «Živnost» na upravo «Jutra». 1472

Razno
Najboljša za sobo
je Antiseptična ustna voda lekarne G. Bakarič v Ljubljani, Karlovska cesta št. 2. 1463

Posojila 1435
80.000 K želi obrtnik z dežele, za dobo 12 mesecev pod dobriimi obrestmi. Nudim 20%. Ponudbe pod «Dobra naložitev» na upravo «Jutra».

Prav vsakdo
kdor kaj išče, kdor kaj ponuja, kdor kaj kupuje, kdor kaj prodaja, prav vsakdo priznava, da imajo **čudovit uspeh Mali oglasi** v «Jutru». 1

L' UNION francoska zavarovalna družba v Parizu, osnovana leta 1828. Skupna glavnica 400 milijonov frankov. Prevzema vse vrste požarnih in življenjskih zavarovanj. Pojasnila dajejo brezplačno vsi krajevni zastopniki in GENERALNO ZASTOPSTVO ZA SLOVENIJO, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 33. «MEXIDA», mednarodna eksportna in importna družba z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 33. 78 Agilne zastopnike sprejemamo pod ugodnimi pogoji.

Birmaka, krtina, za ženine in neveste lepa darila. Ure, verižice, obeski, napestnice, uhani, poročni prstani, namizni okraski in orodje (bešteki). Velika izbira po najnižjih cenah. Dalje nudim raznovrstne šivalne stroje, najb. lješe, kakor tudi najtrpežnejša kolesa po Din 1875, dokler traja zaloga. **J. Šelovin-Čuden** Ljubljana, Mestni trg št. 13.

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnije so kakor usnena!
Najbolje varstvo proti vlagi i mrazi!

SVARILO.

Dotično osebo, ki hodi z mojim možem in ki ga je imela meseca februarja nekoliko dni doma skritega, opozarjam, naj opusti vsako občevaranje z njim, ker bom drugače izvajala posledice.

V Ljubljani, dne 25. aprila 1923.
678 **Margareta Bašin.**

POSOJILO

Din 25.000.— ali več išče dobro vpeljano trgovsko in tovarniško podjetje proti 20%, obrestiti in tabulaciji.
Ponudbe pod «Nujno posojilo» na Anončni zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 670

Modra galica
se dobi po konkurenčni ceni v **cinkarni v Celju**

Razen tega proizvaja olinovo ploščevino, strovi in rafinirani olini in olinovi prah. 605

Brzojavni naslov: **CINKARNA CELJE.**
Medkrajevni telefon: št. 28.

Peter Kobal
Kranj, Glavni trg

tvornica vseh vrst blasin iz žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna trdnica za izdelovanje knibgarnitur.
Najnižje cene! Najsolidnejši izdelki!
Zahtevajte oferte in cenike! 82

JAMSKI LES

smrekov ali jelkov od 10 cm debeline na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej kupi vsako množino franko vagon kranjskih postaj: 662

Šentlanski premogovnik, Krmelj - Dolenjsko.

Okrajni zastop v Sevnici odda potom pismene licitacije

zgradbo novega železobetonskega mosta na okrajni cesti Šmarje-Planina km 18.

Pismene ponudbe naj se vložijo pri okrajnem zastopstvu v Sevnici najkasneje do 25. majnika 1923.

Načrt mostu, izkaz del in pogoji so razloženi v upogled pri okrajnem načelniku Karlu Cimperšku v Sevnici. Ponudnik, katerega ponudba bo sprejeta, mora vložiti pri sklepi stavbene pogodbe kavcijo v znesku 5 %, ponudene svote.

Okrajni zastop si pridržuje pravico oddati dela ne oziraje se na višine ponudene svote.

Okrajni zastop v Sevnici.

Priporočamo knjigo

Dr. Jos. Tičar, Nalezljive bolezni.

Opisi važnih nalezljivih bolezni z navodili za nego bolnikov. S slikami.

Cena s poštnino vred 20 Din 50 p.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Modna manufakturna trgovina

JANKO ČEŠNIK

Stritarjeva ul. LJUBLJANA Lingerjeva ul.

priporoča svojo zalogo novosti pomladanske in letne sezije za ženske in moške obleke; etamin, markizet, crêpe de Chine, delen, saten, belo in barvasto perilo, bele, barvaste, bombažaste, platnene damast-garniture za 6 in 12 oseb, bele in barvaste mizne prte, salonske preproge, pliš, tapestri, jute, linoleum, kokos vseh velikosti, čipkasta posteljna pregrinjala, zastore, posteljne gobelin-garniture itd. 626

Po nizki zmerni ceni.